

*Václav
Havel*
HRY

NAKLADATELSTVÍ HOST

ČESKÁ KNÍŽNICE

ČESKÁ KNIŽNICE

NAKLADATELSTVÍ
HOST

Václav Havel

HRY

Zahradní slavnost / Vyrozumění /

Ztížená možnost soustředění /

Žebrácká opera / Audience / Vernisáž /

Largo desolato / Pokoušení

ČESKÁ KNIŽNICE

Vydávají Nadační fond Česká knižnice, Ústav pro českou literaturu
AV ČR, v. v. i., a vydavatelství Host

www.kniznice.cz

ÚSTAV
PRO ČESKOU
LITERATURU
AV ČR, v. v. i.

Akademie věd
České republiky

Strategie AV21

Špičkový výzkum ve veřejném zájmu

Vychází za finanční podpory Ministerstva kultury ČR.

Publikace vznikla s podporou na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné
instituce 68378068 (ÚČL AV ČR, v. v. i.).

Ediční příprava a komentář Lenka Jungmannová
Vědecká redakce Jan Šulc

Editor © Lenka Jungmannová, 2017

Commentary © Lenka Jungmannová, 2017

Cover art © foto GASK

© Nadační fond Česká knižnice, 2017

© Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., 2017

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2017 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7577-334-0 (PDF)

ISBN 978-80-7577-335-7 (ePUB)

ISBN 978-80-7577-336-4 (MobiPocket)

ZAHRADNÍ SLAVNOST

HRA O ČTYŘECH DĚJSTVÍCH

Janu Grossmanovi

Osoby

HUGO PLUDEK
OLDŘICH PLUDEK, jeho otec
BOŽENA PLUDKOVÁ, jeho matka
PETR PLUDEK, jeho bratr
AMÁLKA
FERDA PLZÁK, zahajovač
LIKVIDAČNÍ TAJEMNÍK
LIKVIDAČNÍ TAJEMNICE
ŘEDITEL ZAHAJOVAČSKÉ SLUŽBY

První dějství

Byt u Pludků. Jsou tu Pludek, Pludková, Petr a Hugo. Hugo hraje šach — ovšem sám se sebou: vždycky táhne, přejde na druhou stranu, zamyslí se, opět táhne.

PLUDEK *(k Hugovi)*: Milý synu! *(K Pludkové)* Mám?

PLUDKOVÁ: Kolik je hodin?

PLUDEK: Dvanáct.

PLUDKOVÁ: Už? Musíš!

PLUDEK: Milý synu!

HUGO *(táhne)*: Šach! *(Přejde)*

PLUDEK: Tak co, hraješ, hraješ?

HUGO: Ano, tati.

PLUDEK: A jak ti to jde?

HUGO: Ale špatně, tati, špatně.

PLUDKOVÁ: Petře, nešel bys na pár minut do sklepa?

Petr odchází.

Každou chvíli přijde Kalabis, to by tak ještě scházelo, aby se tady potkal s Petrem! Všichni o Petrovi říkají, že vypadá jako buržoazní

intelektuál — a nemáš přece zapotřebí, abys kvůli němu přišel do maléru!

PLUDEK: Máš recht, Božka! Jsem přece, sakra, synem chudého rolníka ze šesti dětí! Mám pět chudých prastrýců!

PLUDKOVÁ: Petr je černá ovce v rodině!

PLUDEK: Černý Petr! (*K Hugovi*) Milý synu! Jádrem národa jsou střední vrstvy. A proč? Ani klekání nenosí semenec na půdu sama! Jaroš chtěl být zlatníkem a byl. Brzy ukončíš školu. Zeptal ses už sám sebe?

HUGO: Ne, tati.

PLUDEK: Slyšíš to, Boženo?

PLUDKOVÁ: Oldo, klid! Nezvonil někdo?

PLUDEK: Ne.

PLUDKOVÁ: Poslyš, Oldřichu —
Hugo táhne a přejde.
Tak co, jak ti to jde?

HUGO: Dobře, mami.

PLUDEK: Co je?

PLUDKOVÁ: Kolik je hodin?

PLUDEK: Jedna.

PLUDKOVÁ: Už by tady měl být —

PLUDEK: Asi se trochu zdržel.

PLUDKOVÁ: Jak to, zdržel?

PLUDEK: Třeba někoho potkal a zapovídal se —

PLUDKOVÁ: Ale koho?

PLUDEK: Přítele z vojny —

PLUDKOVÁ: Říkal jsi přece, že na vojně nebyl!

PLUDEK: Tak vidíš! Určitě přijde! Mám?

PLUDKOVÁ: Jen aby! Musíš!

PLUDEK: Milý synu! Jádrem národa jsou střední vrstvy. A proč? Kdo se hádá o komáří řešeto, nemůže tančit s kozou u Podmokel! Jaroš vždycky říkal — život, to je nepopsaná kniha. Ty opravdu nevíš, co do ní napíšeš?

HUGO: Ne, tati.
PLUDEK: Slyšíš to, Boženo?
PLUDKOVÁ: Oldo, klid! Nezvonil někdo?
Přichází Petr.
PLUDEK: Ne. (*K Hugovi*) Milý synu! (*K Pludkové*) Mám?
PLUDKOVÁ: Kolik je hodin?
PLUDEK: Dvě.
PLUDKOVÁ: Už? Musíš!
PLUDEK: Milý synu!
HUGO (*táhne*): Šach! (*Přejde*)
PLUDEK: Tak co, hraješ, hraješ?
HUGO: Ano, tati.
PLUDEK: A jak ti to jde?
HUGO: Ale špatně, tati, špatně.
PLUDKOVÁ: Petře, nešel bys na pár minut na půdu?
Petr odchází.
Kdyby byl jen intelektuál, vem to čert, intelektuálové jsou dneska celkem povoleni, ale on si najust vzpomene, že bude zrovna buržoazní!
PLUDEK: Samé schválnosti! (*K Hugovi*) Milý synu! Ani kolínští husaři nechodí do lesa bez obojku! Jaroš myslel na svou budoucnost, a proto se učil a učil a učil. Myslel jsi už na svou budoucnost?
HUGO: Ne, tati.
PLUDEK: Jak to?
HUGO: Učil jsem se, tati.
PLUDEK: Slyšíš to, Boženo?
PLUDKOVÁ: Oldo, klid! Nezvonil někdo?
PLUDEK: Ne.
PLUDKOVÁ: Poslyš, Oldřichu —
Hugo táhne a přejde.
Tak co, jak ti to jde?
HUGO: Dobře, mami.
PLUDEK: Co je?
PLUDKOVÁ: Kolik je hodin?
PLUDEK: Tři.

PLUDKOVÁ: Už by tady měl být —
PLUDEK: Asi se trochu zdržel.
PLUDKOVÁ: Jak to, zdržel?
PLUDEK: Třeba někoho potkal a zapovídal se —
PLUDKOVÁ: Ale koho?
PLUDEK: Přítele z mládí —
PLUDKOVÁ: Víš přece, že mládí žádné neměl!
PLUDEK: Mládí neměl, ale měl v mládí přátele! Anebo nejsem snad jeho přítel z mládí?
PLUDKOVÁ: Tebe přece nemohl potkat!
PLUDEK: Tak vidíš! Určitě přijde! Mám?
PLUDKOVÁ: Jen aby! Musíš!
PLUDEK: Milý synu! Kdo ví, kde má čmelák žihadlo, tomu nejsou kalhoty nikdy krátké! Když se řekne Jaroš, ozve se Jaroš, a o to jde. Základem života je názor na život. Myslíš, že si ho někdo udělá za tebe?
HUGO: Ano, tati. Jaroš. (*Táhne*) Šach! (*Přejde*)
PLUDEK: Slyšíš to, Boženo?
PLUDKOVÁ: Oldo, klid! Milý Hugo! Bez topůrka ani věrtel nezakopeš! Proto tvůj otec na dnešek pozval — no, zeptej se otce, koho na dnešek pozval!
HUGO: Tati, koho jsi na dnešek pozval?
PLUDEK: Kolegu Kalabise! No — zeptej se matky, kdo je to kolega Kalabis!
HUGO: Mami, kdo je to kolega Kalabis?
PLUDKOVÁ: Bývalý spolužák tvého otce! No — zeptej se otce, co s kolegou Kalabisem jako kluk dělal!
HUGO: Tati, co jsi s kolegou Kalabisem jako kluk dělal?
PLUDEK: Rozbíjeli jsme okna!
PLUDKOVÁ: Bohatým sedlákům!
PLUDEK: Ano — a zeptej se matky, čím je kolega Kalabis teď!
HUGO: Mami, čím je kolega Kalabis teď?
PLUDKOVÁ: Náměstkem! A tvůj otec ho pozval —
PLUDEK: Aby si s tebou zahrál šach —

- PLUDKOVÁ: A při té příležitosti —
PLUDEK: Ti poradil —
PLUDKOVÁ: Čistě informativně —
PLUDEK: Jak bys to —
PLUDKOVÁ: Něco —
PLUDEK: V životě —
PLUDKOVÁ: Rozumíš — ani klekánice nechodí do lesa bez obojku!
PLUDEK: Nebo jsi někdy viděl, že by kolínští husaři nosili semenec na půdu sami?
HUGO: Neviděl, tati.
PLUDEK: Tak vidíš! Nezvonil někdo?
PLUDKOVÁ: Ne.
Hugo táhne a přejde.
Tak co, jak ti to jde?
HUGO: Dobře, mami. (*Táhne*) Šach! (*Přejde*)
PLUDEK: Tak co, jak ti to jde?
HUGO: Ale špatně, tati, špatně. Moc špatně! (*Táhne a přejde*)
PLUDKOVÁ: Tak co, jak ti to jde?
HUGO: Výborně, mami! (*Táhne*) Mat!
PLUDEK: Prohrál?
HUGO: Ne, vyhrál.
PLUDKOVÁ: Vyhrál?
HUGO: Ne, prohrál.
PLUDEK: Tak vyhrál, nebo prohrál?
HUGO: Tady vyhrál a tady prohrál —
PLUDKOVÁ: Když tady vyhraješ, tak tady prohraješ?
HUGO: A když tady prohraju, tady vyhraju.
PLUDEK: Vidíš to, Božka? Než by jednou vyhrál úplně a podruhé úplně prohrál, raději vždycky trochu vyhraje a trochu prohraje.
PLUDKOVÁ: Takový hráč se neztratí!
PLUDEK: Ano! Žabinec bez brčka neusmažíš! A proč? Jestli si v dějinách různé vrstvy vyměňují svá dějinná postavení, pak jediné střední vrstvy procházejí

dějiny nedotčeny, protože žádné jiné vrstvy se nesnaží zaujmout jejich postavení, a střední vrstvy si tudíž nemají s kým co vyměňovat, a zůstávají tak jedinou skutečně trvalou dějinnou silou. A právě proto střední vrstvy, milý synu, spojují dějiny v jeden souvislý celek, a dělají je tak vůbec dějinami! A nejvýznamnějšími epochami v dějinách jsou v důsledku toho ty epochy, které se dovedou opřít o střední vrstvy a položit do jejich rukou své ideály, aby je tyto ošetřovaly jako své vlastní a posléze předávaly dalším generacím. Žádná epocha nemůže existovat bez středních vrstev, kdežto střední vrstvy mohou naopak existovat nezávisle na všech epochách. A třeba i bez nich! Nebo si myslíš, že je možné střílet káňata, a mít přitom v Berouně maštal? Tak vidíš! A jediná země —

PLUDKOVÁ: Kolik je hodin?

PLUDEK: A jediná země, která nepotřebuje střední vrstvy, je Japonsko —

PLUDKOVÁ: Kolik je hodin?

PLUDEK: A jediná země, která nepotřebuje střední vrstvy, je Japonsko, protože jedině Japonců je dost —

PLUDKOVÁ: Kolik je hodin?

PLUDEK: A jediná země, která nepotřebuje střední vrstvy, je Japonsko, protože jedině Japonců je dost i bez středních vrstev. Ostatně Japonsko —

PLUDKOVÁ: Kolik je hodin?

PLUDEK: Pět. Ostatně Japonsko —

PLUDKOVÁ: A v kolik měl přijít?

PLUDEK: Ve dvanáct. Ostatně Japonsko — co jsem to vlastně chtěl říct o Japonsku?

HUGO: Chtěl jsi asi říct, že neuvědomíme-li si včas dějinnou úlohu středních vrstev, přijdou Japonci, kteří střední vrstvy nepotřebují, vytlačí je z dějin a pošlou do Japonska.

- PLUDKOVÁ: Ve dvanáct? A co když nepřijde?
- PLUDEK: Správně, Hugo! A nepřej si, aby ses toho strašného dne dožil! (*K Pludkové*) Nepřijde on, přijde někdo jiný!
- PLUDKOVÁ: Nikdo nepřijde! Nikdo nenapíše! Nikdo nezavolá! Jsme sami! Sami na celém světě!
Ozve se zvonek.
- HUGO: A Japonců je čím dál víc. Nezvoni někdo?
Přichází Petr.
- PLUDKOVÁ: Petře, do špajzu! Kalabis je tady!
Petr odejde, vstoupí Amálka.
Co tady děláte?
- AMÁLKA: Paní, nesu vám —
- VŠICHNI: Psaní!
- AMÁLKA: Ne, telegram!
- PLUDEK: Tak čtete!
- AMÁLKA (*čte*): MILY OLDŘICHU, NEMUZU K TOBE PRIJIT, MUSIM DNES VECER NA ZAHRADNI SLAVNOST LIKVIDACNIHO URADU. Máte to, Aničko? Není vám zima? Proč? Aha. V půl osmé, ale určitě! Můžu dál? MRZI ME TO A DOUFAM, ZE SE SEJDEME JINDY. Moc! Dělalí vám krásnou postavu! Jak vždycky vystupovala paní Kantůrková, na tom rohu. Věčně zpívají lesy. A v neděli bychom mohli do Nespek na borůvky, co říkáte? ZDRAVI TE TVUJ — No tak! Přece nejste z porculánu! — FRANTA KALABIS.
- PLUDEK: Nepřijde! To je nas konec! Bozka, nikdo nas nema rad!
- PLUDKOVÁ: Nebuď hned hysterický, Oldřichu! Nepřijde on za Hugem, přijde vraj Hugo za nim!
- PLUDEK: Kam?
- PLUDKOVÁ: Na zahradní slavnost!
- PLUDEK: Na zahradní slavnost! Hugo! Kravatu — sako —
- AMÁLKA: No tak já zas jdu — tak na shledanou — (*Nechce se jí pryč, postává*)

PLUDKOVÁ: To nic, děvče. Já když začínala, dostávala jsem ještě menší role!

AMÁLKA: To byla ale jiná doba, milostpaní! Sbohem! (*Odběhne*)

PLUDEK: Doufám, že se má Hugo před ní na pozoru!

PLUDKOVÁ: Nezapomněl jsi, Oldřichu, že je to dcera domovníka?

PLUDEK: Tím spíš!

PLUDKOVÁ: Nezapomněl jsi, Oldřichu, v jaké době žijeme?

PLUDEK: Hned zítra s ní půjde Hugo na procházku!

PLUDKOVÁ: No vidíš! Hugo! Kravatu — sako — a vzhůru na zahradní slavnost!

HUGO: Musím hrát odvetnou partii —

PLUDEK: Slyšíš to, Božka? Tak dlouho jsem krmil sysla, až mi spadla fujara do rákosí! To slyšet Jaroš! Odvetnou partii! Když jde o osud člověka! Budoucnost rodiny!

PLUDKOVÁ: Hugo, otec mluví o rodině, to ani nevstaneš?

PLUDEK: Kdepak! Týtam jsou časy, kdy vstávali! To byli oba ještě malí — brouzdali se travou — četli Branislavovy verše — chytali motýly — my je převinovali jako oko v hlavě — utrhovali jsme si je od úst —

PLUDKOVÁ: Oldo, klid! Hugo! Život, to je vlastně taková velká šachovnice! Nic ti to neříká?

HUGO: Říká, mami. Topůrkem věrtel nezakopeš. Kravatu — sako —

Pludek a Pludková Huga dojatě líbají.

PLUDKOVÁ: Ty náš blbečku malá!

PLUDEK: Milý synu! Život je boj a ty jsi pes! Vlastně Čech. Nezahyneš-li, nezahynu — zradíš-li, zradíš — budou-li, budem! Jsi můj syn! Kdo neví, jak z konopí, musí do Prahy pro rozum a do Budouli pro budem! Jsi Pludek! Sbohem! Nebo —

Přichází Petr, Hugo odchází, všichni se za ním dojatě dívají.

PLUDKOVÁ: Bylo to překrásné žel všechno má svůj konec
Polibek kapesník siréna lodní zvonec —
Vrátí se, Oldo? Jistě vrátí
a řekne tiše: maminko má,
jak je to hezké u nás doma!

PLUDEK (*zpívá*): Už mi koně vyvádějí —

PLUDKOVÁ: Oldřichu —

PLUDEK: Co je?

PLUDKOVÁ: Vzpomínáš na léto v Luhačovicích? Co jsme tehdy měli bláznivých plánů! Chtěl jsi studovat — organizovat — řídit — Petře, kam zase jdeš? To už nevydržíš ani chvilku v kruhu své rodiny?
Petr odejde.

Musíme se, Oldo, zase vzchopit — rozumíš: od-poutat od země — rozmáchnout křídla — pros-tě žít! Ano, žít — žít — začneme žít nový, lepší život!

PLUDEK: Obrok je obrok a hrách je hrách. Nový život? To bychom, sakra, mohli!

Konec prvního dějství

Druhé dějství

Vchod do zahrady, v níž se koná zahradní slavnost Likvidačního úřadu. U stolku plného různých papírů, razítek apod. sedí Tajemník a Tajemnice, kteří tu vykonávají pořadatelskou službu. Přichází Hugo.

HUGO: Dobrý den. Obrok je obrok a hrách je hrách. Je tu kolega Kalabis?

TAJEMNÍK: Kalabis Josef, narozený 2. ledna 1940, Kalabis Václav, narozený 18. června 1891, nebo Kalabis František, narozený 4. srpna 1919?

TAJEMNICE: Kalabis František, narozený 4. srpna 1919, je omluven. Přednáší dnes večer na domovní schůzi o budoucnosti lidstva.

TAJEMNÍK: Odložíte si kravatu a sako?

TAJEMNICE: Nalézáte se u hlavního vchodu B13. Můžete si zde zakoupit univerzální vstupenku, která vás opravňuje k volnému pohybu po celém areálu zahrady a k návštěvě takřka všech akcí, pořádaných v rámci zahradní slavnosti Likvidačního úřadu —

- TAJEMNÍK: Jako je například beseda s přednostou vývojového oddělení o nových likvidačních metodách, pořádaná v prostoru u rybníčku —
- TAJEMNICE: Zábavný kvíz z historie Likvidačního úřadu, pořádaný v altánku římská tři —
- TAJEMNÍK: Anebo vyprávění žertovných historek z likvidační praxe pátého oddělení, které zaznamenal a bude vyprávět přednosta pátého oddělení —
- TAJEMNICE: A na kterém se můžete podílet i vy, odevzdali jste přesný text svého vyprávění, opatřený lékařským vysvědčením a souhlasem úsekáře, nejpozději dva měsíce před datem zahradní slavnosti na sekretariátu humoru a na ideově regulační komisi.
- TAJEMNÍK: Opatříte-li si povolení organizačního výboru, můžete si zatančit, a to na Velkém parketu A mezi půl dvanáctou a dvanáctou, a pak mezi tři čtvrtě na jednu a půl druhou. Předtím je totiž Velký parket A vyhrazen likvidačně metodické sekci, mezitím komisi likvidátorů z lidu a potom delimitační subkomisi.
- TAJEMNICE: Máte-li zájem o použití rozmarňných rekvizit, jako papírových kloboučků, veselých lepenkových nosů a podobně, můžete si je vyzvednout přes tajemníka vaší sekce v sekčním skladu a veselit se pak s nimi můžete v okruhu Malého parketu C.
- TAJEMNÍK: Musíte ovšem respektovat frontu, která stojí už od odpoledne před Malým parketem C a která je bohužel nutná vzhledem k poměrně velkému zájmu o zábavu s rozmarňnými rekvizitami a omezeným prostorovým možností Malého parketu C.
- TAJEMNICE: Čím ukázněněji se zařadíte, tím dříve budete na řadě —
- HUGO: Promiňte, ale Malý parket C je zřejmě menší než Velký parket A. Proč tedy nepřesunout

zábavu s rozmarnými rekvizitami na Velký parket A a tanec sekcí na Malý parket C? Nač strkat nos do dříví, když i konipas zpívá sám? Šach! *Tajemník a Tajemnice se na sebe několikrát významně podívají.*

TAJEMNICE: Na první pohled to má logiku —

TAJEMNÍK: Bohužel pouze formální —

TAJEMNICE: A vlastní obsah návrhu svědčí dokonce o neznalosti některých základních principů.

TAJEMNÍK: Anebo vy byste souhlasil s tím, aby důstojný průběh zahradní slavnosti byl narušován nějakým dadaistickým žertováním, k němuž by určitě došlo, kdyby tak důležitý, takřka uzlový bod, jakým je Velký parket A, byl otevřen nezávazným intelektuálštinám?

TAJEMNICE: Z čeho ostatně usuzujete, že Velký parket A je větší než Malý parket C? Proč si pořád něco nalhávat?

TAJEMNÍK: Kolegové z organizačního výboru jistě dobře věděli, proč zábavu s rozmarnými rekvizitami omezili právě na prostor Malého parketu C!

TAJEMNICE: Nebo snad nemáte důvěru k usnesením organizačního výboru?

TAJEMNÍK: Složeného z předních pracovníků Likvidačního úřadu?

TAJEMNICE: Starých, zkušených kolegů, kteří už v době, kdy vy jste nebyl na světě, obětavě likvidovali?

TAJEMNÍK: Za podmínek, o kterých vaše generace nemá ani tušení?

Přichází Plzák.

PLZÁK: Tak co je nového u vchodu? Jak se bavíte? Nevážne hovor? Zahradní slavnost patří všem!

TAJEMNÍK: Děkujeme, nevážne —

TAJEMNICE: Nevážne —

PLZÁK: Tak to je fajn! Vůbec je tak nějak fajn, že jste přišli, že tady sloužíte — klidně si zase

sedněte — udělejte si pohodlí — uvolněte se — třeba se i odstrojte — zujte — vždyť jste, sakra, tak nějak sami mezi sebou! Tak co — jak se vám líbilo mé zahájení? Dobré, co? To víte — najel jsem na to tak nějak prostě lidsky, abych to tady trochu rozhýbal! Ten lidovej tón jsem si ovšem nezvolil — je mi prostě už tak nějak dán. Nesnáším totiž fráze a ostře se stavím proti každému planému řečnění. Jde to tak nějak už z mého založení: jsem totiž docela obyčejnej člověk z masa, krve a mlíka — prostě, jak se říká, jeden z vás! A klidně jezte, jestli máte co — nebudeme přece koukat na takové formality; víte, mně fakticky nic cizího není lidské! No nic — hlavně že se mi mezi váma podařilo vytvořit takovou přátelskou neoficiální atmosféru — jsem už prostě takový, že kam přijdu, tam je hned srandy kopec! No nic — Likvidační úřad je jistě potřebná instituce se složitou a rozsáhlou administrativní agendou. A přesto vám to tam někdy bohužel tak trochu ujede do byrogratismu! Všimly si toho už složky, rozříkalo se to nahoře — a výsledkem je tak nějak dnešní zahradní slavnost. Nebojte se, zatím skutečně nejde o nic jiného, než abyste se v první fázi tak nějak vopravdu lidsky uvolnili, vytvořili si mezi sebou takový nějaký hezký, teplý lidský vztahy a dali prostě tak nějak na rovinu hlavy dohromady, jak by se to dalo tam u vás prolufťovat. Vždyť vy, kluci, fakt nežijete tak nějak jako lidi, fakt! To víte, že může ženská otěhotnět i na Měsíci? Když jede na měsíc na dovolenou! Copak nejsme, sakra, všichni tak nějak z jedny český mámy? No nic — musím už jít, chci se podívat, jestli nevázne hovor v areálu. Bavte se tu zatím tak nějak beze mě!

Plzák odejde, dlouhá pauza.

TAJEMNÍK: Tak co doma? Co děti? Zlobí? Zlobí?

TAJEMNICE: Ani ne — nemám děti — nemám —

TAJEMNÍK: Co to? Co to? Nejste vdána?

TAJEMNICE: Nejsem — nejsem — a vy?

TAJEMNÍK: Taky ne — taky ne —

TAJEMNICE: A co děti? Co děti?

TAJEMNÍK: Ale to víte — zlobí — zlobí —

Pauza.

TAJEMNICE: Poslyšte — Velký parket A — díváme-li se na něj s odstupem času —

TAJEMNÍK: Co?

TAJEMNICE: Je v určitém smyslu opravdu —

TAJEMNÍK: Co?

TAJEMNICE: Větší než Malý parket C —

TAJEMNÍK: V nové historické situaci určitě!

TAJEMNICE: Zatajili nám to, že?

TAJEMNÍK: Ale nebojme se nyní otevřeně říct: přesuneme-li zábavu s rozmarnými rekvizitami na Velký parket A —

TAJEMNICE: Umožníme tím daleko většímu počtu úředníků zábavu s rozmarnými rekvizitami!

TAJEMNÍK: Dnes už se přece rozmarných rekvizit bát nemůžeme!

TAJEMNICE: A není to zase jen past na myši?

TAJEMNÍK: Kolegyně!

TAJEMNICE: Promiňte! Velký parket A je skutečně velký! Obdivuji odvalu, s jakou nám to bylo odhaleno! Tak co doma? Co děti? Zlobí? Zlobí?

HUGO: Promiňte, ale kolikrát je Velký parket A větší než Malý parket C, tolikrát víc úředníků se může veselít s veselými nosy najednou! Kdo loví ryby u Klatov, nemusí skákat do jahodí! Šach!

TAJEMNÍK: No a? Říkat tyhle věci není dnes žádné hrdinství! Nechápete, že budeme-li donekonečna omílat dávno probojovanou pravdu, že Velký

parket A je skutečně velký, nahradíme tím jen jednu frázi druhou? Ne, ne! O co dnes jde, to jsou činy, nikoli slova!

TAJEMNICE: Přesně to jsem prve měla na mysli — fakt!

Přichází Plzák.

PLZÁK: Tak co je nového u vchodu? Jak se bavíte? Nevážne hovor? Zahradní slavnost patří všem!

TAJEMNICE: Děkuje, nevážne —

TAJEMNÍK: Nevážne —

PLZÁK: Tak to jsem rád! Zahrál jsem vám zřejmě svým zahájením do noty! A bodejt' by ne — nejsem přece, sakra, v zahajování žádný začátečník!

TAJEMNICE: Zahajujete často?

PLZÁK: To je otázka! Vždyť to je tak nějak mé zaměstnání! Jsem přece odborným zahajovačem besed, konferencí a slavností, dělám na Zahajovačské službě, závod 02!

TAJEMNÍK: Hned jak jste si vzal slovo, poznali jsme, že jste odborník na slovo vzatý!

PLZÁK: Mám dlouholetou zahajovačskou praxi a zahradní slavnosti jsou mojí specializací! Zahajuju ovšem tak nějak z lidské potřeby, ne proto, že to je mé zaměstnání!

TAJEMNICE: A to jsou všichni zahajovači takoví jako vy?

PLZÁK: Bohužel ne, jsou mezi námi na Zahajovačské službě dva tábory: staří dogmatictí frázisté a my mladí, kteří máme smysl pro humor. Vidíte, že i my máme své interní problémy! Abyste je pak neměli mít vy! Ne, ne, ještě zdaleka není každý zahajovač na té výši, na které bychom ho chtěli mít!

TAJEMNÍK: Vy ale jste na té výši, na které byste vás chtěl mít!

PLZÁK: Snažím se slabším kolegům pomoci, ukázat jim cestu. Ostatně hlavní je, že přes to všechno je Zahajovačská služba jako celek dnes tak nějak na čele boje za nový přístup k člověku!

TAJEMNICE: Musíme se od vás ještě moc a moc učit.

TAJEMNÍK: Moc!

PLZÁK: Moc! Četli jste mou brožuru Za lidový charakter zahradních slavností, pořádaných našimi úřady?

TAJEMNICE: Chystám se na ni —

TAJEMNÍK: Já také —

PLZÁK: No jo, hoši, to se ale potom nedivte — tyhle věci je fakt nutný tak nějak sledovat — to není žádná buzerace! Ve své knize jsem rozvinul tezi, že každá zahradní slavnost by měla být především platformou zdravé, lidové a přitom ukázněné zábavy všech úředníků. Ostatně vaše zahradní slavnost má všechny předpoklady k tomu, aby se takovou platformou stala!

TAJEMNICE: Děkujeme —

TAJEMNÍK: Děkujem —

PLZÁK: Dělán pro vás rád. My, zahajovači, máme vás, likvidační úředníky, tak nějak od plic rádi, jak už to mezi dělníky bývá!

TAJEMNICE: My, likvidační úředníci, vás, zahajovače, také!

PLZÁK: Tak vidíte! V určitý fázi je skutečně hrozně důležité, když si lidi tak nějak na rovinu řeknou, že jsou tak nějak lidi. Jenomže vývoj jde dál a my nemůžeme zůstat u takových abstraktních proklamací! Víte, já vždycky říkám: člověk — ten žije! A stejně vy musíte — nebojme se to říct na plnou hubu — tak nějak žít! Von totiž život, kluci, je šíleně krásná věc! Nemyslíte?

TAJEMNÍK: Je —

TAJEMNICE: Šíleně —

PLZÁK: A von i ten likvidační úředník má právo na ten kus toho vopravdu nějak jako plnýho — rozumíte, plnýho — života! A von i von musí mít nějaký ty lidský vady — vony i vony k němu nějak jako patřej! Doufám, že i vy máte každé nějakou tu vadu — jinak bychom si fakt nějak jako

nerozuměli, fakt! Já totiž s nějakými papírovými šematy vopravdu pracovat nebudu, čestný slovo, že ne!

TAJEMNICE: Já mám vady —

TAJEMNÍK: Já také. Jsem sprostý —

PLZÁK: V jakém smyslu?

TAJEMNÍK: Mám doma oplzlou fotku —

PLZÁK: Jo? A vy?

TAJEMNICE: Já také.

PLZÁK: Přidat, hoši, přidat! Víte, já nesnáším suchaři, jenž strkají hlavu do písek před takovými problémy, jako je například ten kus citového života! Copak i třeba taková láska není setsakramentsky potřebná věc — když se za to umí chytout? Podchytit i tyhle věci patří přece, hergot, tak nějak k práci s člověkem! Jak říkají lidé u nás doma, na Podřipsku: chyt' zajíce, ať ho máš! No řekněte sami —

TAJEMNICE: Určitě!

TAJEMNÍK: Chyt' zajíce, ať ho máš!

PLZÁK: No nic — musím už jít, chci se podívat, jestli nevázne hovor v areálu. Bavte se tu zatím tak nějak beze mě.

Plzák odejde, pauza.

TAJEMNÍK: Vy —

TAJEMNICE: Prosím —

TAJEMNÍK: Podívejte — vrabec! Letí — mech kvete — louky šumí — příroda —

TAJEMNICE: Prosím?

TAJEMNÍK: Povídám: vrabci letí — mech kvete — louky čumí —

TAJEMNICE: Jo, příroda!

TAJEMNÍK: Tak, tak. Máte vlasy — hezké — zlaté — jako padouchy — totiž blatouchy — a nos jako rudou růži — respektive pomněnku — bílou —

TAJEMNICE: Podívejte — vrabec!

- TAJEMNÍK: Co?
- TAJEMNICE: Letí —
- TAJEMNÍK: A ňadra máte —
- TAJEMNICE: Já vím!
- TAJEMNÍK: Jako dvě — dva — jako dva ty — dvě studánky — totiž promiňte, míče — jako dva míče jsem chtěl říct — promiňte —
- TAJEMNICE: To je dobrý —
- TAJEMNÍK: A oči jako dva — dvě — jako dvě ty — dva míče — totiž ne míče — ale blatouchy —
- TAJEMNICE: A co doma? Co doma?
- TAJEMNÍK: Ale to víte — příroda — respektive pomněnky —
- TAJEMNICE: A co míče? Zlobí? Zlobí?
- TAJEMNÍK: Ani ne — ani ne — kvetou —
- TAJEMNICE: Vy nejste vdán?
- TAJEMNÍK: Totiž šumí — ne vrabci — mech — mech čumí jako dva — dvě — dva pomňouky — totiž ty — Hergot! To by mě zajímalo, kdo si tuhle akci vymyslel! Chyt' zajíce, ať ho máš! Blbec!
- TAJEMNICE: Kolego!
- TAJEMNÍK: Promiňte! Velký parket A je skutečně velký! Obdivuji odvalu, s jakou nám to bylo odhaleno! Podívejte — vrabec!
- HUGO: Promiňte, ale kdyby se před hodinou provedl přesun zábavy s rozsmárnými rekvizitami na Velký parket A, mohla být fronta už o sto metrů kratší. Budeme-li donekonečna omílat dávno probojovanou pravdu, že Velký parket A je skutečně velký, nahradíme jen jednu frázi druhou. O co teď jde, jsou činy, nikoli slova! Nikdy se nemá střílet z flobertky do kopřiv! Šach!
- TAJEMNICE: Vášnivě nesouhlasím! Jsou pravdy, které nám nikdy nemohou zevšednět! A já nedopustím, aby pravdy tak nám všem drahé, jako je pravda, že Velký parket A je skutečně velký, byly pořouchle bagatelizovány poukazem na jejich

domnělou samozřejmost! Nic není totiž samozřejmé, dokud mezi námi číhá poslední z těch, kteří by nás nejrady neviděli na žádném parketu!

TAJEMNÍK: Přesně to jsem měl prve na mysli — fakt!
Přichází Plzák, na nose má veselý lepenkový nos.

PLZÁK: Tak co je nového u vchodu? Jak se bavíte? Nevázne hovor? Zahradní slavnost patří všem!

TAJEMNÍK: Děkujeme, nevázne —

TAJEMNICE: Nevázne —

PLZÁK: A o čempak si povídáte?

TAJEMNÍK: O lásce —

PLZÁK: No — to je hezké! I láska patří tak nějak k člověku! A dnešní člověk má bohaté city, bohatší než kterýkoli předešlý člověk! Právě proto je ale nutno dávat dnes ve zvýšené míře pozor na to, aby láska nepřesáhla určitou optimální mez únosnosti — v takovém případě se nám totiž může stát, že nám láska probudí v lidech i dočasné smutky!

TAJEMNICE: A s těmi je nutno radikálně zúctovat!

TAJEMNÍK: Nejde-li ovšem o smutky konstruktivní — i takové známe, a nesmíme proto postupovat mechanicky, abychom nevytili s dítětem i vaničku —

TAJEMNICE: Pokud se ovšem pod vaničkou konstruktivních smutků neskrývají smutky destruktivní —

TAJEMNÍK: Já jsem v otázce smutků optimista!

TAJEMNICE: Já jsem zase nepřítel laciného huráoptimismu!

PLZÁK: Jsem rád, že diskutujete! My dnes musíme diskutovat — a nesmíme se přitom zaleknout ani protichůdných názorů — každý, komu jde upřímně o naši společnou věc, by měl mít jeden až tři protichůdné názory — jak se hezky praví v usnesení dvaatřicáté zahajovačské konference. To víte, že může ženská otěhotnět i na Měsíci?

TAJEMNICE: Když jede na měsíc na dovolenou —

PLZÁK (*podrážděně*): Vtipy — vtipy — samé vtipy —
Proč si nepovídáte například o umění? To by
bylo materiálu k diskusi hned habaděj! Anebo
nemáme snad v umění ještě celý pytel setsakra-
mentsky palčivých problémů?

TAJEMNICE: Zrovna jsem chtěla převést řeč na umění —

PLZÁK: Umění — tomu říkám slovo do pranice! Sám
mám umění tak nějak osobně rád — považuji je
za koření života! A naše doba přímo volá po vel-
kých dramatech se šťavnatými hrdiny — po od-
vážných, smělých krajinomalbách — současný
divák potřebuje stále víc současné hry — stále
současnější! Umění by se mělo stát organickou
součástí života každého z nás —

TAJEMNICE: Správně! Hned na příští poradě delimitační sub-
komise chci přednést několik lyrickoepických
veršů!

HUGO (*pro sebe*): Lyrickoepické verše —

PLZÁK: Je jistě dobře, že vás pálí otázka umění, nesmíte
však umění zas nějak jednostranně přeceňovat,
abyste neupadli do nezdravého a ducha našich
zahradních slavností hluboce cizího estétství.
Jako bychom neměli například v takové tech-
nice ještě celý pytel setsakramentsky palčivých
problémů!

TAJEMNÍK: Zrovna jsem chtěl převést řeč na techniku —

PLZÁK: Technika — tomu říkám slovo do pranice! Tvr-
dím totiž, že žijeme v technickém století: mag-
net — telefon — magnet — o tom se nesnilo ani
Vernerovi!

TAJEMNÍK: Četl jsem nedávno Dvacet tisíc mil pod mo-
řem —

PLZÁK: A my dokážeme brzo číst ještě hlouběji pod mo-
řem!

TAJEMNÍK: O objevech kapitána Nema —

- PLZÁK: Nemá! Ani potuchy nemá Verner o objevech našich kapitánů vědy! Technika by se měla stát organickou součástí života každého z nás —
- TAJEMNÍK: Správně! Hned na příští poradě likvidačně metodické sekce navrhnu, abychom se znovu zamysleli o možnostech chemizace likvidační praxe!
- HUGO (*pro sebe*): Chemizace likvidační praxe —
- PLZÁK: Je jistě dobře, že vás pálí otázka techniky, nesmíte však techniku zas nějak jednostranně přeceňovat, abyste neupadli do zhoubného technicismu, který mění člověka v mechanickou součástku odlidštěného světa bezduché civilizace. Jako bychom neměli například v takovém umění ještě celý pytel setsakramentsky palčivých problémů!
- TAJEMNICE: Zrovna jsem chtěla převést řeč na umění —
- PLZÁK: Umění — tomu říkám slovo do pranice! Kolegové z kultury jistě dobře vědí, proč chystají výnos o umělecké odvaze! Bude platit už od druhého kvartálu!
- TAJEMNICE: Správně! Umění musí provokovat odvážnými formálními experimenty — impresionismus a tak —
- HUGO (*pro sebe*): Impresionismus —
- PLZÁK: Je dobře, že vás pálí otázka umění. Neměli byste však podceňovat techniku!
- TAJEMNÍK: Právě jsem chtěl převést řeč na techniku —
- PLZÁK: Technika — tomu říkám slovo do pranice! Kolegové z průmyslu jistě dobře vědí, proč plánují zavedení strojů už od příštího kvartálu!
- TAJEMNÍK: Správně! Technika musí využít i těch nejnovějších objevů — periodická soustava prvků a tak —
- HUGO (*pro sebe*): Periodická soustava prvků —
- PLZÁK: Je dobře, že vás pálí otázka techniky. Neměli byste však podceňovat umění!
- TAJEMNICE: Umění — tomu říkám slovo do pranice!

- PLZÁK: Je dobře, že vás pálí otázka umění —
TAJEMNÍK: Neměli byste však podceňovat techniku!
TAJEMNICE: Technika — tomu říkám slovo do pranice!
TAJEMNÍK: Je dobře, že vás pálí otázka techniky —
TAJEMNICE: Neměli byste však podceňovat umění!
TAJEMNÍK: Umění — tomu říkám slovo do pranice!
TAJEMNICE: Je dobře, že vás pálí otázka umění —
PLZÁK: Tak dost! To bychom si tak nějak nerozuměli!
Jestli chcete pod pláštěm otevřené diskuse
torpedovat přátelskou atmosféru, kterou se mi
tady mezi vámi podařilo vytvořit, a jestli máte
dokonce v úmyslu podminovat úspěch naší za-
hradní slavnosti, pak pro vás není v tomto stme-
leném kolektivu místo! Já tady žádné nešvary
krýt nebudu — jsem za- a ne ob-hajovačem!
Kdo mi tady bude dělat nějaké vylomeniny, tě-
mahle prackama s ním zatočím, že poletí jak ča-
mrda! Nelezte mi na oči, dokud se lidsky nesblí-
žíte! Chuligáni!
Tajemník a Tajemnice zděšeně vycouvají.
HUGO (*si tiše mumlá pro sebe*): Lyrickoepické ver-
še — chemizace likvidační praxe — impresio-
nismus — periodická soustava — lyrickoepické
verše — chemizace —
PLZÁK: Hej, poslyš — co si vlastně o celé věci myslíš ty?
HUGO: Já? No tak ze začátku byl ten spor zajímavý, pak
se ale trochu zvrhl, že?
Pauza.
Jistě, už od začátku měl takový nesprávný osob-
ní tón, i když až do konce šlo o zajímavý a aktuál-
ní problém, ne?
Pauza.
Já vím, lze se na to dívat z různých úhlů, stran
i pozic, vždycky je však nutné zvážit všechna
pro i proti, nemám pravdu?

Pauza.

Oni vlastně oba měli tak trochu pravdu a oba se tak trochu mýlili — nebo vlastně naopak: oba se mýlili a oba měli pravdu, ne? Asi ano, ne?

Pauza.

Ano, také si myslím, že ne, i když si nemyslím, že ano. Oba totiž tak nějak zapomněli, že v budoucnosti se bude umění s technikou tak nějak harmonicky doplňovat — lyrickoepické verše pomohou při chemizaci likvidační praxe — periodická soustava prvků pomůže rozvoji impresionismu — na každém technickém výrobku bude zvláštní ploška, vyhrazená pro účinný estetický vjem — komíny atomových elektráren budou pomalovány našimi nejlepšími krajináři — dvacet tisíc mil pod mořem budou čítárny přístupné všem — diferenciální rovnice se budou psát ve verších — na střechách cyklotronů budou divadla malých forem — a v nich se budou recitovat diferenciální rovnice — tak nějak lidsky, ne?

Plzák se dívá upřeně na Huga, ten zneklidněně vyndává legitimaci a ukazuje mu ji. Plzák si to ovšem vykládá jinak a předkládá zase svou legitimaci Hugovi. Posléze se oba uklidňují.

PLZÁK: Hezky mluvíš. Tak nějak lidsky. A přitom jsi na výši. Líbíš se mi. Rodilý zahajovač! No tak ven s tím — kdys toho nechal?

HUGO: Vždycky jsem měl k zahajovačství vztah —

PLZÁK: A jak jsi uvízl na Likvidáku? Křivda minulosti?

HUGO: To tak někdy vítr člověka zavane —

PLZÁK: Nebo úkol?

HUGO: Každý máme své úkoly —

PLZÁK: Zvláštní posláním v terénu, chápu! Škoda — nebyl jsem dneska ve formě!

HUGO: Nebylo to tak špatné —
PLZÁK: Jsi fajn! Víš — ne že bych se chtěl s tebou bratříčkovat — to nemám ve zvyku — ale musím ti říct, že jsi mi tak nějak přirostl k srdci, fakt!
HUGO: Vy jste mi tam taky přirostl —
PLZÁK: A tykej mi, jsem Ferda Plzák, tak co!
HUGO: Ty jsi mi tam taky přirostl, Plzoune!
PLZÁK: Hele, kocoure, co abychom si spolu tak nějak od plic popovídali?
HUGO: Jako člověk s člověkem, Ferdo?
PLZÁK: Přesně tak! Byl bys pro?
HUGO: No jasně! Vždyť si tady celej večer říkám, jak by to bylo fajn, kdybych si s tebou mohl tak nějak na rovinu pošprechtit! (*Nasazuje si Plzákův veselý nos*) Tak co váš starej? Zlobí? Zlobí?
PLZÁK: Šerif? Bez chyb není, ale aspoň dře, zastihneš ho tam ještě teď!
HUGO: V noci?
PLZÁK: A co ty vlastně likviduješ?
HUGO: Takže bych se za ním mohl hned vypravit?
PLZÁK: Jdeš za ním?
HUGO: Nebo nemůžu?
PLZÁK: Co bys nemoh? A copak, copak?
HUGO: Ale tak — na kus řeči — poplkat si —
PLZÁK: Chápu, nechci vyzvídat —
HUGO: Klidně vyzvídej —
PLZÁK: Můžu?
HUGO: Jasný!
PLZÁK: Tak copak, copak?
HUGO: Ale tak — na kus řeči — poplkat si —
PLZÁK: Chápu, nechci vyzvídat —
HUGO: Klidně vyzvídej —
PLZÁK: Můžu?
HUGO: Jasný!
PLZÁK: Tak copak, copak?
HUGO: Ale tak — na kus řeči — poplkat si —

- PLZÁK: No tak dělaly se na Zahajovárně chyby, dělaly, to víme všichni! Hlavně že to bude celý tak nějak v rukou profíka —
- HUGO: Co myslíš, nebude mi házet klacky pod nohy?
- PLZÁK: Historická nutnost je historická nutnost — to pochopí. Byli jinačí, a taky museli pochopit!
- HUGO: Já jsem v podstatě docela obyčejnej člověk z masa, krve a mlíka — a nic cizího mi taky není lidské!
- PLZÁK: Budeš postupovat aspoň citlivě — s pochopením pro lidi — a to je fajn.
- HUGO: Nesnáším ovšem fráze a ostře se stavím proti každému planému řečnění!
- PLZÁK: Tohle říkám naprosto upřímně — fakt! Jako bys mě neznal, kocoure!
- HUGO: A to nemluvím o suchaři, jenž strkají hlavu do písek před palčivými problémy!
- PLZÁK: Já se pravdy nikdy nebál! Když jde o věc, musí osobní zájmy stranou!
- HUGO: Jistě mi vyjde vstříc — vždyť jsme všichni, sakra, tak nějak z jedny český mámy!
- PLZÁK: Absolutně souhlasím! Nesmíš nás ale všechny házet, jak se říká, do jednoho pytle! I při likvidaci je nutný tak nějak rozlišovat! Například takovej já —
- HUGO: No nic — jsem rád, že se mi tady podařilo vytvořit takovou přátelskou, neoficiální atmosféru — teď už ale vážně musím jít! Vždyť se nevidíme naposled — kdoví, jestli už zítra nebudu mezi váma jako doma!
- PLZÁK: S náma budeš rychle hotovej —
- HUGO: Tak, a teď se tu bav tak nějak beze mě —
- PLZÁK: Chápu tě! Je bouřlivá doba — všechno je v pohybu —
- HUGO: Odpočiň si —
- PLZÁK: Všechno se překotně vyvíjí —

- HUGO: Uklidni se —
- PLZÁK: Co je dnes nové, bude zítra staré —
- HUGO: Uvolni se —
- PLZÁK: Hledáme nové cesty —
- HUGO: Udělej si pohodlí —
- PLZÁK: Otevíráme okna —
- HUGO: Třeba se i svlíkni —
- PLZÁK: Ledy pukají — taje —
- HUGO: Zuj se —
- PLZÁK: Včera byla Zahajovačská služba na čele — zítra bude na chvostu —
- HUGO: A klidně se i vyspi — vždyť i zahajovači jsou, sakra, tak nějak lidi! Jak říkají lidé u nás doma, na Podřipsku: chyt' zajíce, ať ho máš! Šach!
Hugo spěšně odejde. Plzák zničeně dosedne. Zvolna přicházejí Tajemník a Tajemnice. Pauza. Pak začne Tajemník ze sebe nejistě soukat svou „zprávu“. Plzák nehnutě sedí, civí před sebe a nebere je na vědomí.
- TAJEMNÍK: Už jsme se sblížili — říkali jsme si různá fakta ze svého soukromí — házeli jsme po sobě šiškami — lechtali se — šťouchali — pretlačovali — já tahal kolegyni likvidační tajemnici za vlasy — kolegyně likvidační tajemnice mě zase kousala — ale v dobrém! Pak jsme si ukazovali různé zvláštnosti, které na sobě máme — moc nás to zajímalo — klidně jsme přitom po sobě sahalí — a nakonec jsme si dokonce několikrát tykli!
- PLZÁK: Nechte toho! No — co koukáte! Myslíte, že mi na vás záleží? Vůbec ne, vůbec, vůbec! Jste pro mě vzduch. Neexistujete. Vůbec vás nevidím! No tak — co nejdete? Zahajovačská služba se likviduje, musíte být přece u toho! Aby vám nic neuniklo!

*Plzák vztekle odejde. Tajemník chvíli nechápe-
vě civí, pak pochopí a začne radostně přecházet
po scéně.*

TAJEMNÍK: Pašáci! Pašáci! (*Zarazí se*) Zahajovačská služ-
ba se bude likvidovat podle Áčka, nebo podle
Béčka? (*Opět přechází*) Opravdu pašáci!

TAJEMNICE (*smutně*): To je všechno, Pepíku, co mi teď řek-
neš?

TAJEMNÍK: Buď ráda, že je zase klid! A pojdte likvidovat, ať
nepřijdem pozdě!

*Tajemnice začne vzlykat a rychle odchází, za ní
jde s radostným úsměvem Tajemník. Než však sta-
čí odejít, vtrhne na scénu rozzuřený Plzák a zvolá
jim do obličeje.*

PLZÁK: A jestli chcete něco vědět, tak než vy začnete lik-
vidovat, budu já už dávno v posteli! V posteli!
V posteli! (*Vztekle na ně vyplázne jazyk*)

Konec druhého dějství

Přestávka

Třetí dějství

Kancelář Zahajovačské služby. U stolu s mnoha listinami sedí Ředitel a Tajemnice, která provádí likvidaci: přebírá od ředitele jednotlivé papíry a fascikly, registruje je, označuje, razítkuje a posléze ukládá do ohromného koše, který leží opodál. Hovor nijak nenarušuje průběh likvidačních prací.

ŘEDITEL: Kolegyně likvidační tajemnice —

TAJEMNICE: Prosím —

ŘEDITEL: Mohu se vás na něco zeptat?

TAJEMNICE: Zajisté!

ŘEDITEL: Bude ta likvidace dlouho trvat?

TAJEMNICE: Proč se ptáte?

ŘEDITEL: Vám se nechce do postele?

TAJEMNICE: Jak to myslíte?

ŘEDITEL: Nijak zle —

TAJEMNICE: Nemůže to dlouho trvat, organizační struktura Zahajovačské služby nám totiž dovoluje postupovat novým způsobem: podle Céčka, což je kombinace Áčka s Béčkem. Já dělám odzdola Áčko, to je předběžnou registračně formální

likvidaci, a kolega dělá odshora Běčko, to je vlastní normálně delimitační likvidaci. Postupujeme prostě proti sobě.

ŘEDITEL: Už tomu rozumím! Takže se asi vprostředku potkáte —

TAJEMNICE: To ne. Podle likvidačního harmonogramu se máme potkat ve třetím patře. Ale není vyloučeno, že kolega bude napřed — je to starý dřič.

ŘEDITEL: Nějaký blbec, jo?

TAJEMNICE: Tak o něm, prosím, nemluvte! Aspoň přede mnou ne —

ŘEDITEL: Promiňte, nevěděl jsem —
Krátká pauza.

TAJEMNICE (*vybuchne*): No bóže — to je toho! Nebo si myslíte, že já nejsem ženská?

ŘEDITEL: Vždyť já nic neříkám!

TAJEMNICE: Tak promiňte —

ŘEDITEL: Takže váš kolega se tady může vlastně každou chvíli objevit!

TAJEMNICE: Ano, musíme si pospíšit.

*Mezitím Tajemnice zpracovala a uložila do koše všechny listiny a nyní sundává Řediteli jeho glotový plášť, zapisuje si inventární číslo, razítkuje ho a hází také do koše. Při dalším dialogu — jakoby mimochodem — likviduje Řediteli i sako, vázanku, košili a posléze i kalhoty, takže od konce tohoto výstupu až do konce dějství zůstává Ředitel pouze v tričku a v trenýrkách.
Máte soupis likvidačních forem?*

ŘEDITEL: Ano.

TAJEMNICE: A soupis delimitačních norem?

ŘEDITEL: Ten ne.

TAJEMNICE: To je pětka? (*Týká se pláště*)

ŘEDITEL: Jo.

TAJEMNICE: Ale soupis likvidačních forem je bez soupisu delimitačních norem neplatný!

- ŘEDITEL: A to by nestačil soupis likvidačních norem podložený soupisem delimitačních forem?
- TAJEMNICE: To by zneplatnilo celou likvidaci.
- ŘEDITEL: Není to trochu formální norma?
- TAJEMNICE: Naopak: je to zcela normální forma. Kolik? (*Týká se saka*)
- ŘEDITEL: Šedesát v pase a třicet v ramenu.
- TAJEMNICE: Podšívka natržená.
- ŘEDITEL: Nechci se přít, ale kde —
- TAJEMNICE: U levého rukávu.
- ŘEDITEL: Nechci se přít, ale kde —
- TAJEMNICE: Je to předepsáno sborníkem likvidačních předpisů.
- ŘEDITEL: Nechci se přít, ale kde byl ten sborník projednán?
- TAJEMNICE: Na letošním likvidačním aktivu.
- ŘEDITEL: A kde byl pak odsouhlasen?
- TAJEMNICE: Na loňské likvidační konferenci.
- ŘEDITEL: A unesporně?
- TAJEMNICE: Na předloňském likvidačním zasedání, které jste vy osobně zahajoval, ostatně velice hezky: použil jste při tom několika Šrámkových veršů ze Splavu. Vzpomínáte? Tisíc jsem slyšela —
- ŘEDITEL: Houslí a fléten, a to byl květen —
- TAJEMNICE: Anebo: Kyj v pravé ruce —
- ŘEDITEL: V levé mladou krásnou ženu —
- TAJEMNICE: Anebo: Slyš ty mne, čtyřlístku, slyš ty mne, jeteli —
- ŘEDITEL: Nyní mu nesmím už říkatí příteli —
- TAJEMNICE: Ach bože! (*Rozpláče se*)
- ŘEDITEL: No tak — kolegyně likvidační tajemnice — pro jedno kvítí slunce nesvítí — jste přece žena — tak se vzmužte!
- TAJEMNICE (*se vzmuží — je ihned docela normální*): Tak předpis o soupisu delimitačních norem neznáte?

- ŘEDITEL: Tisíc jsem tenkrát slyšel houslí a fléten — a tak ten předpis jsem přeslechl! (*Důvěrně*) Měl jsem totiž hlavu v Písku —
- TAJEMNICE: Tak vidíte! Kdyby šlo o jiný typ likvidace, mohla bych snad přimhouřit oko —
- ŘEDITEL: O který typ likvidace vlastně jde?
- TAJEMNICE: O likvidaci cestou delimitace.
- ŘEDITEL: To budeme přiřazeni k jinému podniku?
- TAJEMNICE: Asi ke klempírům.
- ŘEDITEL: A jak tam budeme zorganizováni?
- TAJEMNICE: Budou zřejmě založeny takzvané kolklempy, což jsou jakési komplexní kolektivy, složené vždy z jednoho klempíře a osmi zahajovačů.
- ŘEDITEL: A ty kolklempy budou zahajovat, nebo klempat?
- TAJEMNICE: Samozřejmě klempat. Límeč?
- ŘEDITEL: Čtyřicet —
- TAJEMNICE: No — a tím bychom měli Áčko v podstatě za sebou! (*Skládá své papíry a zavírá koš*) Jdu teď o patro výš, pro koš se zastavím na zpáteční cestě. Kolega přijde každou chvíli dělat Béčko — Ach bože! Já nejsem žena, já jsem strom! (*Vzlykajíc odejde*)
- ŘEDITEL (*jde ke koši, otevře ho a chvíli se do něho smutně dívá; pak si povzdechne*): Těžká doba —
Po chvílce se vzpamatuje a zasedne opět ke svému stolu, znovu se zasní — až se mu začnou klížit víčka. Chvíli s tím zápasí, pak se probere.
Jardo, vydrž!
Ředitel usne. Vstoupí Hugo — na nose má stále ještě lepenkový nos.
- HUGO: Zdravíčko, šerife!
- ŘEDITEL (*ihned vyskočí*): Co? Ajo! Ano — ano — to jsem já — tak nějak —
- HUGO: Vy jste se lekl!

ŘEDITEL: Naopak! Děkuji!

HUGO: Klidně se zase posadte! Jsme lidi, ne? Tak co ledviny?

ŘEDITEL: Děkuji! Játra —

HUGO: Dyk je to jedno, jsme tak nějak sami mezi sebou, ne?

ŘEDITEL: Ano — samozřejmě —

Pauza.

HUGO: Tak co, kocoure, jak se máme? Co děláme?

ŘEDITEL: Ale to víme! Žijeme — zahajujeme — kocoure —

HUGO: To je správné, že žijeme, jen žijme!

Pauza.

ŘEDITEL: Tak říkajíc — jak začneme?

HUGO: No tak to záleží — tak říkajíc — na nás, ne?

ŘEDITEL: Nepochybně — nepochybně —

Pauza.

HUGO: Tak my jsme tady šerif, ju?

ŘEDITEL: Ju.

HUGO: Fakt ju?

ŘEDITEL: Když proti tomu nic nemáme — fakt ju!

HUGO: No tak to je jistě podnětné, že jím jsme! My si nás vážíme! Myslíme, že to je tak nějak hrozně čestná a odpovědná funkce! Kouříme?

ŘEDITEL: Ne, děkujeme. Víme — už jsme na nás čekali! Už jsme se těšili! Posadme se — kouříme?

HUGO: Ne, děkujeme. Víme — my tak nějak chápem vobrodnej význam Zahajovačský služby v rámci naší společnosti — a vobrodnej význam šerifa v rámci Zahajovačský služby — kouříme?

ŘEDITEL: Ne, děkujeme. Víme, ne že bychom nechtěli klempat, to vůbec ne, my rádi klempeme, ale — jak bychom to řekli — Kouříme?

HUGO: Ne, děkujeme. Brzy to opravdu bude tak nějak náš druhej domov, myslíme. Vy nemyslíte?

ŘEDITEL: My souhlasíme. Kouříme?

HUGO: Nekouříme — víme?
ŘEDITEL: Provedeme!
Pauza.
HUGO: Když dovolíme, začneme tak nějak od Evy: už jako malé děcko jsme zahajovali všechny naše dětské hry —
ŘEDITEL: Roztomilé —
HUGO: Když jsme povyrostli —
ŘEDITEL: Jako generace?
HUGO: Ne, jako jedinec. Já nikdy nedělal umělé přehra-
dy generačních propastí!
ŘEDITEL: Já taky ne!
HUGO: Všichni lidé jsou vlastně jedna generace, ne?
ŘEDITEL: Určitě.
HUGO: Tak tedy když jsem povyrostl, zahajoval jsem zase všechny školní besídky a akademie.
ŘEDITEL: Hezké!
HUGO: No a dodnes si nenechám ujít žádnou příležitost k zahájení!
ŘEDITEL: Záslužné!
HUGO: Jsem prostě rodilý zahajovač!
ŘEDITEL: Jsem šťasten, že k nám přicházíte právě vy!
HUGO: Jste laskav —
ŘEDITEL: Budete mít samozřejmě pochopení pro naše spe-
cifické podmínky.
HUGO: Vynasnažím se —
ŘEDITEL: Práce nám tudíž půjde od ruky.
HUGO: Určitě!
ŘEDITEL: Ano?
HUGO: Ano. Mám totiž řadu specificky zahajovačských vlastností a předpokladů a chápu, myslím, i tak nějak smysl a poslání zahajovačství.
ŘEDITEL: Podle mého názoru je zahajovačství tak nějak specifickou formou výchovné práce. Nebo ne?
HUGO: Ano. Ale zároveň i její specifickou metodou.
ŘEDITEL: Tak formou, nebo metodou?

HUGO: Obojím zároveň. A právě v této zvláštní jednotě je jeho specifika.

ŘEDITEL: Podnětné!

HUGO: Že?

ŘEDITEL: Co je ale potom specifické pro obsah zahajovačství?

HUGO: Jeho specifická forma.

ŘEDITEL: Podnětné!

HUGO: Že?

ŘEDITEL: Co je ale potom specifické pro formu zahajovačství?

HUGO: Jeho specifická metoda.

ŘEDITEL: Podnětné!

HUGO: Že?

ŘEDITEL: Co je ale potom specifické pro metodu zahajovačství?

HUGO: Jeho specifický obsah.

ŘEDITEL: Trojnásob podnětné!

HUGO: Že, že, že?

ŘEDITEL: Ano.

HUGO: Ano. A tuto specifickou souvztažnost lze nazvat základním zahajovačským trianblem.

ŘEDITEL: Ano?

HUGO: Ano. Přičemž specifickým znakem tohoto triangu je právě jeho triangulárnost.

ŘEDITEL: Ano?

HUGO: Ano.

ŘEDITEL: To je vskutku podnětný přínos do žhavé problematiky zahajovačské teorie!

HUGO: Že? Jsem rád, že si rozumíme!

ŘEDITEL: Já jsem taky moc rád!

HUGO: Vždycky jsem rád, když se setkám s někým, kdo mi je tak nějak názorově i pocitově příbuzný! Klidně mi tykejte! Kouříš?

ŘEDITEL: Ne, děkuji. A ty?

HUGO: Ne, děkuji, taky ne. A ty?

- ŘEDITEL: Ne, děkuji. A ty?
- HUGO: Není zač. Víš, klidně mě chápej tak nějak jako svého tátu!
- ŘEDITEL: A ty mě zase jako svou mámu!
- HUGO: Mami —
Z portálu vyhlédne Pludková.
- PLUDKOVÁ: Co chceš?
- HUGO: Tobě nic!
Pludková opět zmizí.
Víš, já jsem vlastně přišel —
- ŘEDITEL: Víím, ale neboj se, vyjdu ti vstříc! Zcela se s tebou ztotožňuji, byl nejvyšší čas! Uvidíš, že budeš se mnou spokojen!
- HUGO: Víš, já si tak nějak fakt myslím, že sem mezi vás tak nějak fakt patřím, nemyslíš tak nějak?
- ŘEDITEL: Fakt!
- HUGO: A zřejmě nám to spolu dobře půjde.
- ŘEDITEL: Máme prostě štěstí. Kouříš?
- HUGO: Ne. A ty?
- ŘEDITEL: Ne.
- HUGO: Poslyš, ruku na srdce, nejsi ty tak trochu nekuřák?
- ŘEDITEL: Kdepak!
- HUGO: Aha, rozumím.
- ŘEDITEL: No nic — tak se snad dáme do toho, ne?
- HUGO: To záleží jen a jen na tobě! Ty jsi tady doma a já jsem ten, co obtěžuje!
- ŘEDITEL: Naopak, já jsem ten, co tě zdržuje! Takže bys to tak nějak zahájil?
- HUGO: Chceš si mne napřed vyzkoušet, vid'?' A co mám jako zahájit?
- ŘEDITEL: Co? No likvidaci.
- HUGO: Likvidaci? A čeho?
- ŘEDITEL: Zahajovačské služby přece!
- HUGO: Hergot — to je ale hezky vymyšleno! Je to zřejmě mě bohaté na chytáky. Ale já se chytit nedám!

ŘEDITEL: Ne?
HUGO: Ne.
ŘEDITEL: No tak kdo to tedy může zahájit?
HUGO: Kdo? No jistě příslušný zahajovač.
ŘEDITEL: Příslušný zahajovač? Zahajovači ale nemůžou zahajovat, když jsou v likvidaci!
HUGO: To určitě! A proto by to měl zahájit příslušný likvidační úředník.
ŘEDITEL: Příslušný likvidační úředník? Likvidační úředníci jsou ale od toho, aby věci likvidovali, a ne aby je zahajovali!
HUGO: To určitě! A proto bude nutné uspořádat zvláštní zahajovačské školení likvidačních úředníků.
ŘEDITEL: Myslíš?
HUGO: Anebo spíš likvidační školení zahajovačů?
ŘEDITEL: To musíš vědět ty!
HUGO: Nejlepší by bylo uspořádat obě školení současně: zahajovači by školili likvidační úředníky a likvidační úředníci by školili zahajovače.
ŘEDITEL: A zahájil by to pak zahajovačem školený likvidační úředník, nebo likvidačním úředníkem školený zahajovač?
HUGO: Muselo by se uspořádat ještě jedno školení: zahajovačsky školení likvidační úředníci by školili likvidačně školené zahajovače a likvidačně školení zahajovači by školili zahajovačsky školené likvidační úředníky.
ŘEDITEL: A zahájil by to pak zahajovačsky školeným likvidačním úředníkem školený likvidačně školený zahajovač, anebo likvidačně školeným zahajovačem školený zahajovačsky školený likvidační úředník?
HUGO: Pochopitelně ten druhý!
ŘEDITEL: Vidím, že to máš domyšlené až do konce. Teoreticky. Praxe nás však staví před nutnost operativně jednat. Chci, aby ses dostal co nejdříve do

postele. Ostatně likvidace Zahajovačské služby nebude fakt žádný problém! Papíry mám v pořádku a už je hotové Áčko.

HUGO: Copak Zahajovačská služba se likviduje?

ŘEDITEL: Bohužel.

HUGO (*odloží svůj lepenkový nos na stůl*): Bohužel? Jak to myslíš, bohužel? Snad bohudík, ne?

ŘEDITEL: Totiž vlastně bohudík! Řekl jsem přece bohudík!

HUGO: Skutečně jsi řekl bohudík?

ŘEDITEL: Samozřejmě! Přece bych neřekl bohužel!

HUGO: Věřím ti, že jsi řekl bohudík. My musíme tak nějak věřit v člověka. Bohužel.

ŘEDITEL: Snad bohudík, ne?

HUGO: Samozřejmě že bohudík! Anebo ty snad myslíš bohužel?

ŘEDITEL: No promiň! Všichni přece dobře víme, že Zahajovačská služba je přežitkem minulosti! A i když nelze popřít, že v údobí boje proti některým projevům byrokratismu v činnosti Likvidačního úřadu sehrála Zahajovačská služba — zásluhou některých zahajovačů, kteří prostřednictvím zdravě nekonvenčního a svěže dynamického vztahu k člověku dokázali prokázat i na této nezorané půdě cestu mnoha cenným myšlenkám — nesporně —

HUGO: Pozitivní úlohu, přesto by upadl —

ŘEDITEL: Do liberálního extrémismu ten, kdo by tyto dobově omezené pozitivní rysy neviděl v perspektivě pozdějšího vývoje Zahajovačské služby —

HUGO: A kdo by za jejich možná subjektivně pozitivním záměrem neviděl jejich —

ŘEDITEL: Určitě objektivně negativní dopad —

ŘEDITEL a HUGO (*společně*): Způsobený tím, že v důsledku nezdravé izolace celého úřadu byly nekriticky přeceněny některé pozitivní prvky v práci Zahajovačské služby a zároveň jednostranně zveličeny

některé negativní prvky v práci Likvidačního úřadu, což vedlo nakonec k tomu, že v údobí —
(*Ředitel Hugovi už nestačí*)

HUGO: Kdy nová aktivizace všech pozitivních sil v Likvidačním úřadě postavila Likvidační úřad opět do čela naší práce jako pevnou a rozvážnou baštu naší jednoty, byla to bohužel právě Zahajovačská služba, která podlehla —

ŘEDITEL: Hysterické atmosféře určitých neuvážených výstřelků —

HUGO: Vtírajících se sice efektními argumenty z liberální zbrojnice abstraktně humanistických frází, nepřekračujících však ve skutečnosti hranice celkem zkonvencionalizovaných způsobů práce, odrážejících se v typické formě například ve —

ŘEDITEL: Staronovém aparátu —

HUGO: Pseudofamiliární zahajovačské frazeologie, ukrývající za rutinou profesionálního humanismu hlubokou názorovou rozbředlost, což dovedlo nakonec Zahajovačskou službu zákonitě do situace podkopávače pozitivního konsolidačního úsilí Likvidačního úřadu, jehož historicky naprosto nutným výrazem je moudrý akt její likvidace!

ŘEDITEL: Absolutně souhlasím!

HUGO: Vy pořád jen souhlasíte — a skutek utek! Ne, ne, takhle tu likvidaci nikdy neuděláme! Čas letí — přineste mi kafe!

ŘEDITEL: Promiňte, ale —

HUGO: Opravdu nevím, o jakém „ale“ tu ještě mluvíte —

ŘEDITEL: Nemluvím o „ale“, ale chci říct —

HUGO: Tak vy chcete „ale“ dokonce říct?

ŘEDITEL: Nechci říct „ale“, ale —

HUGO: Možná nechcete říct „ale, ale“, ale chcete říct „ale“, a to úplně stačí! Mě ale žádným „ale“ neolíte!

ŘEDITEL: Promiňte, ale — kolik chcete kostek?

HUGO: Čtyřicet. A už to dál nerozpatlávejte, teď není čas na slovní hříčky!

Ředitel vyděšeně vycouvá, Hugo se stává pánem situace: prochází se důležitě po scéně, všechno si odborně prohlíží, až posléze otevře koš a začne z něho vyhazovat štítivě Ředitelovy svršky. Přichází Tajemník s papíry v ruce — jde likvidovat.

TAJEMNÍK: Dobrý den! Tak se dáme do toho, ne?

HUGO: Samozřejmě. Kde je tady trezor?

TAJEMNÍK: To musíte vědět vy!

HUGO: Vy tady neděláte? Dobrý den!

TAJEMNÍK: Chci tady dělat —

HUGO: A kde děláte?

TAJEMNÍK: Na Likvidačním úřadě — *(Podává mu ruku)* Josef Doležal.

HUGO: A chcete dělat tady?

TAJEMNÍK: Musím tady dělat —

HUGO: On se Likvidační úřad likviduje? Hugo Pludek.

TAJEMNÍK: Copak on se má Likvidační úřad likvidovat? Josef Doležal.

HUGO *(podává mu ruku)*: Hugo Pludek. Nebo snad myslíte, že by se neměl likvidovat?

TAJEMNÍK: No promiňte! Všichni přece dobře víme, že Likvidační úřad je přežitkem minulosti! A i když nelze popřít, že v údobí boje proti některým neuváženým výstřelkům v činnosti Zahajovačské služby sehrál Likvidační úřad některými moudrými likvidačními zákroky nesporně pozitivní úlohu, přesto by upadal do sentimentálního staromilství —

HUGO: A byrokratického konzervatismu ten, kdo by —

TAJEMNÍK: Neviděl práci Likvidačního úřadu v perspektivě jeho pozdějšího vývoje, kdy četnými neuváženými likvidačními zákroky proti mnoha pozitivním prvkům v práci Zahajovačské služby —

HUGO: Sehrál Likvidační úřad nesporně negativní úlohu, k čemuž došlo v souvislosti s činností některých likvidačních úředníků —

TAJEMNÍK: Kterí postupně nadřadili —

TAJEMNÍK a HUGO (*společně*): Administrativní stránku likvidační praxe jejímu společenskému obsahu, čímž dostala činnost Likvidačního úřadu nezdravě samoúčelný charakter, neboť tím byla násilně odtržena od života — (*Tajemník Hugovi už nestačí*)

HUGO: A zavedena do stojatých vod zkostnatělého byrokratismu, což ovšem nutně otevřelo dveře svévolné činnosti hrstky likvidátorských dobrodruhů, kteří zneužili —

TAJEMNÍK: Moudrého úsilí —

HUGO: O překonání některých jednostranných výstřelků v činnosti Zahajovačské služby k tomu, aby demagogicky napadali všechny její pozitivní síly, které úspěšně překonaly údobí její dočasné krize a svou novou, obsáhlou aktivizací postavily Zahajovačskou službu opět do čela našeho úsilí o přehodnocení chybných metod, a vehnali tak Likvidační úřad do úlohy faktické brzdy našeho vývoje a doslova si tím vynutili na naší době odvážný akt jeho likvidace. Hugo Pludek.

TAJEMNÍK: Absolutně souhlasím. Josef Doležal.

HUGO: To bych vám taky radil!

Ukazuje na svršky, které před chvilkou rozházel.
Vidíte tu spoušť? To všechno je jejich práce! Likvidační úřad je v likvidaci, a oni si tady klidně likvidují dál, jako by se nechumelilo!

TAJEMNÍK: Tak ona se Zahajovačská služba přece likviduje?

HUGO: Představte si! Ještě teď, kdy je nad nimi udělán křížek, se tady roztahují! Nemůžu se na to dívat! Jdu tam!

Hugo rázně odejde. Přichází Ředitel s kávou, když vidí Tajemníka, zarazí se.

ŘEDITEL: Dobrý den —

TAJEMNÍK: Dobrý den —

ŘEDITEL: Pomocník?

TAJEMNÍK: Čí?

ŘEDITEL: Toho, co to tady likviduje —

TAJEMNÍK: No dovolu! Přece bych nepomáhal těm, kteří se tu roztahují, ačkoli je už dávno nad nimi udělán křížek!

Ředitel upustí šálek, stojí jako opařen.

Vím přece, že by byl čirý nesmysl likvidovat v době, kdy je Likvidační úřad v likvidaci. Na absurdnost takového počínání mě ostatně upozornil sám Hugo Pludek.

ŘEDITEL: Kdo to je?

TAJEMNÍK: Bohužel přesně nevím, ale podle všeho někdo, kdo má k likvidaci Likvidačního úřadu velmi blízko; kdoví, zda ji přímo nevede!

Pauza. Ředitel zvolna zdvihá šálek.

No nic — tak já zase půjdu —

ŘEDITEL (*náhle plácne Tajemníka do zad*): A co bys chodil, hochu! Posad' se — pokecáme! Tak povídej — kde ses tady vlastně vzal?

TAJEMNÍK: Ale to víte — tak — přišel jsem se podívat — pokecat — no nic — tak já zase půjdu —

ŘEDITEL (*opět plácne*): A co bys chodil, hochu! Posad' se — pokecáme! Tak povídej — kde ses tady vlastně vzal?

TAJEMNÍK: Ale to víte — tak — přišel jsem se podívat — pokecat — no nic — tak já zase půjdu —

ŘEDITEL (*opět plácne*): A co bys chodil, hochu! Posad' se — pokecáme! Tak povídej — kde ses tady vlastně vzal?

- TAJEMNÍK: Ale to víte — tak — přišel jsem se podívat —
pokecat — *(Najednou vybuchne)* No bóže, to je
toho! Prostě jsem o tom nevěděl, nó!
- ŘEDITEL *(ho uklidňuje)*: No bóže, to je toho! Prostě jsi
o tom nevěděl, nó!
- TAJEMNÍK *(se uklidňuje)*: Prostě jsem o tom nevěděl, nó!
- ŘEDITEL: Prostě jsi o tom nevěděl, nó!
- TAJEMNÍK *(uklidněn)*: To je toho —
- ŘEDITEL: No bóže! Vždyť jsme kámoši, ne?
- TAJEMNÍK: Čo?
- ŘEDITEL: Že jsme iba naozaj kámoši!
- TAJEMNÍK: Čo vravíš?
- ŘEDITEL: Vravil som, že jsme iba naozaj kámoši! Hoci!
- TAJEMNÍK: A čo jsi tým chcel povedať?
- ŘEDITEL: Prisámbohu, nezatváraj sa, ako bys nepozrel! Ale-
bo nie istem, sákryš, všetky tak ňáko z jednej čes-
koslovenskej mamy?
- TAJEMNÍK: Istem neistem — pre každý prípad idzem likvi-
dovať Likvidačný úrad! Dosvidanija, mamá —
naozaj něgrusti —
*Tajemník odchází. Ředitel se několikrát spiklenec-
ky rozhledne a pak vyndá, velmi opatrně, ze svého
stolu dva vycpané špačky a postaví je na stůl. Vstou-
pí Hugo, Ředitel ptáky vylekaně ukrývá do stolu.*
- HUGO: Co to děláte?
- ŘEDITEL: Co by? Likviduju —
- HUGO: Ale, ale, hochu! Co to slyším! Přece byste ne-
likvidoval v době, kdy je Likvidační úrad v likvi-
daci! Jste dospělý člověk, tak přece nebudete
dělat, proboha, takové klukoviny! Anebo snad
chcete, abych to byl nucen rozvířit někde naho-
ře? Jestli si chcete pro nějaké falešné hrdinství
kopat sám sobě hrob, tak to klidně řekněte —
ale já v takovém případě za sebe neručím!
- ŘEDITEL: Likvidaci likviduju — likvidaci!

- HUGO: Jen aby! Doležal už odešel?
- ŘEDITEL: Bohužel — už odušel — ale možná bych ho ještě chytil na schodech — mám se za ním rozběhnout?
- HUGO: Jdu píchnout klukům v likvidaci Likvidačního úřadu a zapomněl jsem se zeptat, kdo tu likvidaci vlastně vede — chtěl bych jít totiž rovnou za kovářem!
- ŘEDITEL: Pludek.
- HUGO: Který? Hugo?
- ŘEDITEL: Ten.
- HUGO: Výborně! Jdu za ním! Tak doufám, že tady nebudeš dělat žádné vylomeniny! Mám tě celkem rád a nerad bych s tebou musel zatočit jako s čamrdou! Šach!
- Hugo rázně odchází, pak se ještě vrátí pro svůj papírový nos, nasadí si ho a odejde. Ředitel za ním chvíli civí, pak za ním vyplázne jazyk, opět opatrně vyndá své špačky, postaví je tiše na stůl a pak do nich najednou začne vši silou bušit. Vstoupí Tajemnice.*
- TAJEMNICE: Zase tlučete špačky?
- ŘEDITEL: Promiňte — promiňte —
Pokouší se špačky rychle uschovat, Tajemnice mu je však energicky vytrhne a hodí do koše.
- TAJEMNICE: Že se nestydíte! Myslíte, že my nejsme unavení? A všichni to musíme vydržet! Byl tu Pepa?
- ŘEDITEL: Doležal?
- TAJEMNICE: Ano.
- ŘEDITEL: Už odušal.
- TAJEMNICE: Buďte šťastna, že jste muž! *(Vybuchne v pláč)*
- ŘEDITEL: Nezdržíte se ještě chvílku? Tak nějak neslužebně? Potřebovala byste se trochu rozptýlit — vždyť jste taky jen člověk!
- TAJEMNICE: Sprostáku! *(Rázně odchází)*

ŘEDITEL: Tak dlouho se chodí s košem likvidovat, až se někde zapomene! No nic — aspoň si mám kde zdřímnout —

Ředitel vlez do koše. Přichází Tajemnice, snivě hledí do dálky.

TAJEMNICE: Zní vítr stříbrný, jak zníval dřív —

ŘEDITEL (*vyhlédne z koše*): A slibuje dar, života dar!
Tajemnice vstupuje pateticky do koše za Ředitelem. Koš se pomalu zavírá.

Konec třetího dějství

Čtvrté dějství

Opět byt u Pludků. Jsou tu Pludek a Pludková, oba v nočním úboru.

PLUDEK: Ostatně pokud jde o Japonsko — kolik je vůbec hodin?

PLUDKOVÁ: Bude šest. Slyšíš?

PLUDEK: To už by tady měl být! Co?

PLUDKOVÁ: Asi se trochu zdržel. Nejsou to kroky?

PLUDEK: Jak to, zdržel? To je vítr! Ostatně pokud jde o Japonsko —

PLUDKOVÁ: Třeba se na zahradní slavnosti opil! Máš pravdu, je to jen vítr.

PLUDEK: Pije jen mléko a mléko tam určitě nečepovali! Nejsou to přece jen kroky? Ostatně pokud jde o Japonsko —

PLUDKOVÁ: Proč by nečepovali? Jsou mléčné bary, můžou být i mléčné zahradní slavnosti! Že by to byly opravdu kroky?

PLUDEK: To mě nenapadlo, zřejmě se opil a zdržel! Kdo by nám teď chodil po špajzu? Je to vítr.

- PLUDKOVÁ: To bylo ve špajzu? Večer jsem tam zavírala okno!
- PLUDEK: Tak přece kroky? Jdu tam! Co jsem to vlastně chtěl říct o Japonsku? (*Jde za scénu a buší do dveří*) Opakují: Kdo tam? Kdo tam? Opakují: Ihned otevřete! Ihned otevřete!
- Vrznutí dveří.*
Ježíšmarjájózef!
Zděšeně vycouvá na scénu. Za ním přicházejí provinile Amálka a Petr — oba mají na sobě jen narychlo přehozené kabáty a jsou bosí.
- PLUDKOVÁ: Ježíšmarjájózef! Co tady děláte?
- AMÁLKA: Paní, nesu vám telegram!
- PLUDEK: Tak čtete!
- AMÁLKA (*čte*): MILY OLDŘICHU, DOZVEDEL JSEM SE, ZE TVUJ SYN HUGO BYL POVEREN VEDENIM LIKVIDACE LIKVIDACNIHO URADU. Máte to, Aničko? Ve dvanáct vyrazíme. To nemusíte, vezmu šunku ve vlastní šťávě. RAD BYCH MU TOUTO CESTOU POGRATULOVAL K TOMUTO HEZKEMU USPECHU. Vážně jste v Nespekách ještě nebyla? Kopíráky? U Hirsche ve stole. A ty lesy! Pište: MELI BYCHOM SE NEKDY SEJIT. Nezapomeňte — TVUJ FRANTA KALABIS — na plavky!
- PLUDKOVÁ: Slyšels, Oldřichu! Likvidace Likvidacního uradu!
- PLUDEK: Slyšel, Boženo. Jaroš chtěl být zlatníkem a byl. Hugo se zeptal sám sebe — a prosím: hezky uspech. Ostatně pokud jde o Japonsko —
- PLUDKOVÁ (*k Amálce*): Co jste vlastně dělali celou noc ve špajzu?
- AMÁLKA: Třídili poštu. Sbohem.
Amálka a Petr odcházejí, každý na jinou stranu.
- PLUDKOVÁ: Ty, Oldřichu —
- PLUDEK: Co je?
- PLUDKOVÁ: S Hugem to dobře dopadlo, neměli bychom se postarat ještě o Petra? Je to nakonec taky naše dítě —

- PLUDEK: Upíchnem ho někam do redakce.
- PLUDKOVÁ: Nebude jim vadit, že vypadá jako buržoazní intelektuál? Aspoň kdyby neměl ty brýle!
- PLUDEK: Intelektuála tam nemají ani jednoho, a tak si řeknou: lepší buržoazní než vůbec žádný, aspoň se vyzná v politice. A na brýle se dnes už tolik nekouká! Nezvonil někdo?
- PLUDKOVÁ: Ne.
Ozve se zvonek.
- PLUDEK: Hugo je tady!
- PLUDKOVÁ: Konečně!
Vstoupí Hugo, na nose má stále veselý nos.
Já věděla, že se Hugoušek neztratí!
- PLUDEK: Tuží se, kluk ušatá! Neměla bys mu připravit něco na zub?
- PLUDKOVÁ: Copak by asi chtěl? Mlíčko?
- PLUDEK: Spíš kafičko, jistě chudáček celou noc nespal!
- PLUDKOVÁ: Nespal, ale vyšlo mu to! Kdoví, Oldřichu, jestli s námi bude vůbec ještě mluvit, když má teď tak významné postavení!
- HUGO: Dovede prohodit přátelské slovo s každým, i s nejprostším člověkem! Sám na to spoléhám, přišel jsem si s ním trochu pošprechtit a případně mu i v něčem píchnout. Jdu totiž vždycky rovnou za kovářem! Kafičko bude?
Rozpačitá pauza.
- PLUDKOVÁ: Bude, bude, jen co přijde Hugo —
- HUGO: On ještě není doma?
- PLUDEK: Asi se zdržel tou likvidací —
- PLUDKOVÁ: Likvidovat Likvidační úřad — to není legrace!
- HUGO: Váš Hugo likviduje v době, kdy je Likvidační úřad v likvidaci?
- PLUDEK: Tak to žena nemyslela, chtěla jen říct, že Hugo by tu likvidaci neměl dělat.
- HUGO: A kdo by zlikvidoval Likvidační úřad?
- PLUDEK: Náš Hugo.

- HUGO: A to by váš Hugo likvidoval v době, kdy je Likvidační úřad v likvidaci?
- PLUDKOVÁ: Tak to muž nemyslel, chtěl jen říct, že Hugo by tu likvidaci neměl dělat.
- HUGO: A kdo by zlikvidoval Likvidační úřad?
- PLUDKOVÁ: Náš Hugo.
- PLUDEK: Samozřejmě —
- PLUDKOVÁ: A proč má náš Hugo likvidovat v době, kdy je Likvidační úřad v likvidaci?
- PLUDEK: A kdo by zlikvidoval Likvidační úřad?
- PLUDKOVÁ: Náš Hugo.
- PLUDEK: A proč má náš Hugo likvidovat v době, kdy je Likvidační úřad v likvidaci?
- PLUDKOVÁ: A kdo by zlikvidoval Likvidační úřad?
- PLUDEK: Náš Hugo.
- PLUDKOVÁ: To by šlo!
- PLUDEK: Nikdo by to ale nesměl vědět!
- PLUDKOVÁ: Takovou věc neutajíš!
- PLUDEK: Hugo tu likvidaci neměl přijímat!
- PLUDKOVÁ: Kdyby ji nepřijal, tak by se Likvidační úřad nezlikvidoval a likvidovalo by se dál. A proč by pak jediný Hugo neměl likvidovat? Dobře že to neodmítl!
- PLUDEK: Když neodmítl, Likvidační úřad se zlikviduje, skončí likvidování a jediný Hugo bude likvidovat dál! Nakonec z toho bude mít jen popotahování —
- PLUDKOVÁ: Měl to odmítnout —
- PLUDEK: Naopak: měl to nepřijmout!
- PLUDKOVÁ: Naopak: měl to neodmítnout!
- PLUDEK: Neměl to zároveň přijmout a neodmítnout?
- PLUDKOVÁ: Spíš odmítnout a nepřijmout!
- PLUDEK: V tom případě radši nepřijmout, neodmítnout, přijmout a odmítnout!
- PLUDKOVÁ: A kdyby to zároveň odmítl, nepřijal, neodmítl a přijal?

PLUDEK: Těžko říct. Co myslíte vy?

HUGO: Já? No tak já bych řekl, že to měl nepřijmout, neodmítnout, přijmout a odmítnout a zároveň odmítnout, nepřijmout, neodmítnout a přijmout. Anebo naopak. Nezvoni někdo?

PLUDEK: Ne.

Ozve se zvonek.

Hugo je tady!

PLUDKOVÁ: Konečně!

Vstoupí Amálka, přichází i Petr.

AMÁLKA (*čte*): DRAHY OLDŘICHU, PRAVE JSEM SE DOVEDEL, ZE SE LIKVIDUJE ZAHAJOVACSKA SLUZBA A ZE ODPOVEDNYM UKOLEM RIDIT TUTO NAROCNOU LIKVIDACI BYL POVEREN TAKE TVUJ HUGO. Máš to, Anka? Co? No bůž, trochu toho deště na zpáteční cestě! Ne, až u Bráníka. TLUMOC MU, PROSIM, ZE MU OPRAVDU CO NEJSRDECNEJI BLAHOPREJI K TOMUTO KRASNEMU USPECHU. Právě proto, děvče, právě proto! A já ne? Na rozvod nepřistoupí. OLDŘICHU, MUSIME SE CO NEJDŘIV SEJIT A POHOVORIT! Chápej — mám děti! VZPOMINAS, CO JSME JAKO KLUCI DELALI? Pozor, jde Hirsch! TVUJ FRANTISEK.

PLUDKOVÁ: Slyšels, Oldřichu? Likvidace Zahajovacske sluzby!

PLUDEK: Slyšel, Boženo. Co říkal Jaroš? Život, to je nepopsaná kniha. Hugo věděl, co do ní napsat — a prosím: krasny uspech. Ostatně pokud jde o Japonsko —

PLUDKOVÁ (*k Amálce*): A to jste tu poštu třídili celou noc? Potmě?

AMÁLKA: Praskla nám žárovka —

PLUDKOVÁ: Žárovka! Jestli si Petra nevezmete —

AMÁLKA: My se chceme vzít —

PLUDKOVÁ: Holka nešťastná, Petr je buržoazní intelektuál!

- AMÁLKA: Petr bude studovat mikrobiologii! Sbohem!
Amálka a Petr odejdou, každý na svou stranu.
- PLUDKOVÁ: Ty, Oldřichu —
- PLUDEK: Co je?
- PLUDKOVÁ: Slyšels?
- HUGO: Tak váš Hugo nelikviduje jen Likvidační úřad, ale i Zahajovačskou službu?
- PLUDEK: A má recht! Oba úřady by se měly zlikvidovat co nejdřív, protože oba jsou přežitkem minulosti! Nebo ne?
- HUGO: No tak všichni —
- PLUDKOVÁ: Chápejte — muž tím nechtěl říct, že by oba neměly být naopak zachovány, ukáže-li se to taktické —
- HUGO: No tak všichni —
- PLUDEK: Chápejte — žena tím nechtěla říct, že by Zahajovačská služba neměla být zlikvidována a Likvidační úřad zachován, nebo Likvidační úřad zlikvidován a Zahajovačská služba zachována, ukáže-li se to strategické —
- HUGO: No tak všichni —
- PLUDKOVÁ: Chápejte — žena tím nechtěla říct, že by oba úřady neměly být ve zdravé míře zachovány —
- PLUDEK: A zároveň oba ve zdravé míře zlikvidovány —
- PLUDKOVÁ: Ukáže-li se to strategicko —
- PLUDEK: Taktické —
- HUGO: No tak všichni —
- PLUDEK a PLUDKOVÁ: No tak — copak?
- HUGO: No tak chápejte — všichni v této bouřlivé době teprve tak nějak hledáme své stanovisko — nezvonil někdo?
- PLUDEK: Ne!
Ozve se zvonek.
Hugo je tady!
- PLUDKOVÁ: Konečně!
Vstoupí Amálka, přichází Petr.

AMÁLKA (*čte*): DRAHÝ, PŘEDRAHÝ OLDŘICHU, ANI NEVÍŠ, JAK RADOSTNÝM PŘEKVAPENÍM JE PRO MĚ ZPRÁVA, ŽE TVŮJ HUGO — jste vcera mel kopiraku plny suplik. Ja je nesezral! Coze? Kozich byste nechtela? Piste: BYL POVĚŘEN NE-OBYČEJNĚ ČESTNÝM A VÝZNAMNÝM ÚKOLEM VYBUDOVAT NA TROSKÁCH BÝVALÉHO LIKVIDAČNÍHO ÚŘADU A NĚKDEJŠÍ ZAHAJOVAČSKÉ SLUŽBY NOVOU VELIKOU INSTITUCI, ÚSTŘEDNÍ KOMISI PRO ZAHAJOVÁNÍ A LIKVIDOVÁNÍ. Nesnasim, kdyz zenska breci! No boze! VYŘIĎ MU, PROSÍM, MŮJ PLAMENNÝ BRATRSKÝ POZDRAV U PŘÍLEŽITOSTI TOHOTO VYNIKAJÍCÍHO ÚSPĚCHU! Kdy nasí Midy! Neverim vam! A kdyz, tak to musí pryč! STRAŠLIVĚ SE MI PO TOBĚ STÝSKÁ A NEMŮŽU TO UŽ VYDRŽET! Vydírat nebudete, to vam rikam! TVŮJ STARÝ — Lharko! — VĚRNÝ — Devko! — FRANTA. — Kaceno!

PLUDKOVÁ: Slyšels, Oldřichu? Vybudování Ústřední komise pro zahajování a likvidování.

PLUDEK: Slyšel, Boženo. Jaroš vždycy myslel na svou budoucnost: učil se, učil se, učil se. Hugo myslel na svou — a prosím: vynikající úspěch! Ostatně pokud jde o Japonsko —

PLUDKOVÁ (*k Amálce*): Petr a studovat mikrobiologii? Nesmysl! Příslušník středních vrstev se nemůže zabývat takovými titěrnostmi!

AMÁLKA: My se s Petrem máme rádi a Petr se odstěhuje ke mně! Petře, jdem!

PETR: Sbohem!

Amálka a Petr se vezmou za ruce a pateticky odcházejí spolu pryč.

PLUDKOVÁ: Ty, Oldřichu —

PLUDEK: Co je?

PLUDKOVÁ: Slyšels, jak si na nás Petr otevřel zobák?

- PLUDEK: Boženo, cosi mi říká, že jsme právě ztratili syna. Ale cosi jiného k tomu dodává, že není na škodu, když naše snacha bude dcerou domovníka, chachá!
- PLUDKOVÁ: Domovník je přece jen ta pracující třída —
- PLUDEK: Přímo sice ne, ale na každý pád toho o pracující třídě hodně ví —
- PLUDKOVÁ: Amálka a mikrobiologie byly silnější než my, takže jedinou skutečnou nadějí rodiny zůstává Hugo. Cos to vlastně chtěl říct o Japonsku?
- PLUDEK (*k Hugovi*): Poslyšte, a kdo vy vlastně jste?
- HUGO: Já? Kdo jsem já? No tak podívejte, já nemám rád tak jednostranně stavěné otázky, vážně ne! Copak se lze takto zjednodušujícím způsobem tázat? Ať na takovéhle otázky odpovíme jakkoli, nikdy nemůžeme postihnout celou pravdu, vždycky jen nějakou její omezenou část: člověk — to je něco tak bohatého, složitého, proměnlivého a mnohotvárného, že neexistuje slovo, věta, kniha, nic, co by ho mohlo v celém rozsahu popsat a obsáhnout. V člověku není nic trvalého, věčného, absolutního, člověk je neustálá změna, hrdě znějící změna, ovšem! A dnes už není doba statických a neměnných kategorií, kdy A bylo jen A a B vždycky jen B; dnes dobře víme, že A může být často zároveň B a B zároveň A; že B může být B, ale i A a C; stejně jako C může být nejen C, ale i A, B a D; a že za jistých okolností může dokonce F být nejen O, Q, Y, ale třeba i Ř! Sami jistě cítíte, že to, co cítíte dnes, jste necítili včera, a to, co jste cítili včera, necítíte dnes, ale budete to cítit zase třeba zítra; zatímco to, co ucítíte pozítří, jste možná ještě vůbec nikdy nepocítili! Cítíte to? A není těžké pochopit, že ti, kteří dnes chápou jen dnes, jsou jen jiným vydáním těch, kteří včera chápali jen

včera, zatímco, jak víme, je nutno dnes chápat i tak nějak to, co bylo včera, protože nikdo neví, jestli to náhodou nepřijde zase zítra! Pravda je stejně složitá a mnohotvárná jako všechno na světě — magnet, telefon, Branislavovy verše, magnet — a všichni jsme tak trochu to, co jsme byli včera, a trochu to, co jsme dnes; trochu to i nejsme; všichni vůbec pořád tak trochu jsme a pořád tak trochu nejsme; někdo víc jsme a někdo víc nejsme; někdo jenom jsme, někdo jsme jenom a někdo jenom nejsme; takže žádný z nás úplně není a každý zároveň není úplně; a jde jen o to, kdy je lépe víc být a míň nebýt a kdy je naopak lépe míň být a víc nebýt; ostatně ten, kdo příliš je, může brzy vůbec nebýt, a ten, kdo za určité situace umí do jisté míry nebýt, může zas o to lépe za jiné situace být. Nevím, jestli vy chcete víc být nebo víc nebýt, a kdy chcete být a kdy nebýt, ale já chci být pořád, a proto musím pořád tak trochu nebýt — člověka totiž, když občas tak trochu není, vůbec neubude! A jestli v tomto okamžiku poměrně dost nejsem, ujišťuji vás, že brzy budu možná daleko víc, než jsem kdykoli dosud byl — a pak si o tom všem můžeme ještě jednou popovídat, ale na poněkud jiné platformě! Mat!

Odejde.

PLUDKOVÁ: Ty, Oldřichu —

PLUDEK: Co je?

PLUDKOVÁ: Nemluvil špatně, vid'?

PLUDEK: Mluvil výborně! A víš proč?

PLUDKOVÁ: Proč?

PLUDEK: Protože má zřejmě v krvi zdravou filozofii středních vrstev! To víš — do Kutné Hory bez galoší ani Jaroš nedejde! (*Zpívá*) Český národ nikdy neskoná, on všechny bědy světa slavně překoná!

PLUDKOVÁ: Pokud to tady nezaplaví Japonci — pak po nás
neštěkne ani pes!

Vtom se ozve ze skříně štěkání.

PLUDEK: Božka, už jsou tady!

Ze skříně vystoupí Plzák a jde až na rampu.

PLZÁK (*do publika*): No nic — a teď se tak nějak bez
zbytečných diskusí rozejděte!

Konec čtvrtého dějství

Konec hry

VYROZUMĚNÍ

HRA O DVANÁCTI OBRAZECH

Činohře Divadla Na Zábradlí

Osoby

JOSEF GROSS, ředitel úřadu

JAN BALÁŠ, náměstek ředitele

ZDENĚK MAŠÁT, vedoucí překladatelského střediska

JAN KUNC, ptydomet

HELENA, předsedkyně

MARIE, sekretářka na překladatelském středisku

HANA, sekretářka ředitele

J. V. PERINA, učitel ptydepe

VÁCLAV KUBŠ

JIRKA, pozorovatel

IVO KALOUS, úředník

ŠUBA

TŘI ÚŘEDNÍCI

Odehrává se ve třech pravidelně se střídajících kancelářích. Tyto kanceláře se samozřejmě liší vnitřním rozmístěním nábytku a ostatního zařízení, svou atmosférou si však jsou velmi podobné. Všechny mají dvoje dveře — jedny vzadu, jedny po straně.

První obraz

Kancelář ředitele. Větší kancelářský stůl, menší stolek s psacím strojem, na zdi hasicí přístroj, v pozadí věšák. Scéna je chvílku prázdná, pak zadními dveřmi vstoupí Gross, odloží svrchník na věšák, usedne ke stolu a začne se probírat v hromádce došlých dopisů. Letmo je čte a pak je buď odhazuje rovnou do koše, nebo odkládá stranou. U jednoho dopisu se najednou zarazí, chvíli do něho pozorně hledí a pak si ho začne číst nahlas.

GROSS (čte): Ra ko hutu d dekotu ely trebomu emu-
sohe, vdegar yd, stro renu er gryk kendy, alyv
zvyde dezu, kvyndal fer tekynu sely. Degto yl tre
entvester kyleg gh: orka epyl y bodur deptydepe
emete. Grojto af xedob yd, kyzem ner osonfterte
ylem kho dent d de det detrym gynfer bro eno-
muz fechtal agni laj kys defyj rokuroch bazuk
suhelen. Gakvom ch ch lopve rekto elkvestrete.
Dyhap zuj bak gydalox ibem nyderix tovan gyp.
Ykte juh geboj. Fys dep butrop gh —

Gross ani nezpozoroval, že mezitím tiše postranními dveřmi vstoupili Baláš s Kubšem. Baláš opatrně zakašle.

Vy jste tady?

BALÁŠ: Teprve chvíli —

GROSS: Nic jsem neslyšel —

BALÁŠ: Vstoupili jsme tiše.

GROSS: Co mi nesete?

BALÁŠ: Jdeme s dotazem.

GROSS: Mluvte!

BALÁŠ: Kam má tady kolega Kubš evidovat došlou korespondenci?

GROSS: Ale, kolego náměstkú, to je přece jasné: do evidenčního sešitu!

BALÁŠ: Je už popsán. Vid', Kubši?

Kubš přikývne.

GROSS: Už?

BALÁŠ: Bohužel.

GROSS: Sakra! Nu což — je třeba opatřit nový!

BALÁŠ: Na nový nemáme prostředky! Vid', Kubši?

Kubš zakrouťí hlavou.

GROSS: Jak to? Copak nebylo naplánováno pro tento kvartál zakoupení dvou evidenčních sešitů?

BALÁŠ: Bylo. Ale v rámci boje za úspornost nám byly všechny plánované náklady zkráceny na polovinu, takže jsme mohli zakoupit pouze jeden sešit, a ten je, jak řečeno, popsán. Vid', Kubši?

Kubš přikývne, Gross mu dá peníze.

GROSS: Zde máte na nový sešit!

Kubš bere peníze, oba se zdvořile uklánějí.

BALÁŠ: Děkujeme, kolego řediteli, srdečně děkujeme —
Baláš s Kubšem odejdou postranními dveřmi. Gross bere opět svůj dopis a pátravě do něho hledí. Zadními dveřmi vstoupí Hana, v kabátě a s taškou.

HANA: Dobré jitro —

GROSS (*nevzhlednuv*): Dobré jitro —
Hana si odkládá kabát na věšák, přezouvá se, pak usedá k malému stolku, vyndá z tašky zrcátko a hřeben, zrcátko opře o psací stroj a začíná se česat. Česání bude její ústřední činností po celou hru, přerušuje je vždy jen v nejnnutnějších případech. Gross se na ni chvíli kradmo dívá, pak se k ní obrátí.

Haničko —

HANA: Prosím, kolego řediteli?

GROSS (*ukazuje jí svůj dopis*): Nevíte, co to je?

HANA (*přelétne dopis očima*): To je velice důležité úřední vyrozumění, kolego řediteli.

GROSS: Vypadá to jako náhodné shluky písmen —

HANA: Na první pohled snad, ve skutečnosti to ale má svůj pevný řád. Je to totiž psáno v ptydepe.

GROSS: V čem?

HANA: V ptydepe.

GROSS: V ptydepe? Co to je?

HANA: Nový úřední jazyk, který teď v našem úřadě zavádějí. Mohu si dojit pro mléko?

GROSS: U nás se zavádí nějaký nový jazyk? Jak to, že o tom nic nevím?

HANA: Asi vám to zapoměli říct. Mohu si dojit pro mléko?

GROSS: Kdo si to vymyslel?

HANA: Je to zřejmě nějaká širší akce, Květa mi říkala, že u nich s tím taky přišli.

GROSS: Kolega náměstek o tom ví?

HANA: Jo. Mohu si dojit pro mléko?

GROSS: Běžte!

Hana si bere ze své tašky prázdnou láhev a rychle odchází zadními dveřmi. Gross přechází zadu-maně po místnosti, opět nezpozoruje, že sem mezi tím postranními dveřmi vstoupili Baláš s Kubšem. Baláš zakašle.

Vy jste tu zas?

BALÁŠ: Jdeme vám oznámit, že jsme právě zakoupili nový evidenční sešit. Leží na Kubšově stole. Vid, Kubši?

Kubš přikývne.

GROSS: Tak vidíte!

BALÁŠ: Nechtějí nám ho ale na autentizačním oddělení autentizovat.

GROSS: Proč?

BALÁŠ: Nový sešit není podchycen nákupním oddělením, protože nebyl zakoupen za úřední peníze, a tedy právně vlastně neexistuje. Vid, Kubši?
Kubš přikývne.

GROSS: Řekněte, ať ho autentizují z mého příkazu na mou osobní odpovědnost! Mám teď dobrou pozici a myslím, že si to mohu dovolit!

BALÁŠ: Výborně! Mohl byste nám to pro jednoduchost dát písemně?

GROSS: Riskuji rád, ale hazardér nejsem! Musí vám stačit ústní příkaz —

BALÁŠ: Zkusíme je ukecat. Kubši, jdem!

Baláš s Kubšem chtějí odejít, Gross je však zarazí.

GROSS: Kolego náměstku —

BALÁŠ: Prosím, kolego řediteli?

GROSS: Vy víte o tom novém jazyku?

BALÁŠ: Slyšel jsem o tom cosi, myslím, že tuhle kolega Kubš mi o tom před časem říkal, neříkals mi to ty, Kubši?

Kubš přikývne.

GROSS: Nevíte, kdo dal pokyn, aby se to u nás zavádělo?

BALÁŠ: Kdo dal pokyn? Kubši, nevíš?

Kubš rozpačitě pokrčí rameny.

GROSS: Já ne, takže jste to mohl být jedině vy, kolego náměstku!

BALÁŠ: Člověk dá za den tolik pokynů, že si to pak všechno už ani pořádně nepamatuje —

GROSS: A to vás nenapadlo, že byste se měl poradit se mnou?

BALÁŠ: Nechtěli jsme vás zatěžovat takovou volovinkou —

GROSS: Vy jste ale nemehlo!

BALÁŠ: Já už to víckrát neudělám —

GROSS: Proč to vlastně zavádějí?

BALÁŠ: Je to takový experiment. Má prý zpřesnit úřední korespondenci a zavést do její terminologie pořádek. Říkám to správně, Kubši?

Kubš přikývne.

GROSS: A to nařídil někdo odshora?

BALÁŠ: Přímo ne —

GROSS: Abych pravdu řekl, moc se mi to nezdá. Slibte mi, že to celé ještě dnes nějakou vhodnou formou pozastavíte! Nebudeme přece dělat někomu pokusného králíka!

Zadními dveřmi se vrací Hana s mlékem.

HANA (*k Balášovi*): Dobré jitro —

Hana staví mléko na stůl, otevírá je, pije, pak pokračuje v česání.

BALÁŠ: Zruším svůj pokyn, pokusím se stáhnout všechny dosud vydané ptydepové texty a nechám je pak přeložit do normálního jazyka. (*K Haně*) Dobré jitro!

GROSS: Budte tak laskav!

BALÁŠ: Nebudeme přece dělat někomu pokusného králíka!

GROSS: No vidíte!

BALÁŠ: Kubši, jdem!

*Baláš s Kubšem odejdou postranními dveřmi.
Gross jde k Haninu mléku.*

GROSS: Mohu?

HANA: Samozřejmě, kolego řediteli.

Gross se napije, pak usedne, pauza.

GROSS: Zvláštní vztah — mezi těmi dvěma!

- HANA: Víím o tom řádu podrobností —
- GROSS: Nechci je slyšet! Oba jsou vzornými pracovníky, ostatní mě nezajímá!
Pauza. Gross se dívá opět do svého dopisu, pak se obrátí k Haně.
Ještě štěstí, že jsem to včas zarazil! To si mysleli, že se jim to bude někdo učit?
- HANA: Při našem úřadě bylo zřízeno zvláštní ptydepo- vé učiliště.
- GROSS: Dokonce! Chodí tam, prosím vás, někdo?
- HANA: Všichni mimo vás, kolego řediteli.
- GROSS: Vážně?
- HANA: Bylo to nařizeno.
- GROSS: Kým?
- HANA: Kolegou náměstkem.
- GROSS: Cože? O tom mi nic neřek!
Pauza.
Stejně nechápu, jak mohou u nás úředníci pty- depe používat, když většina se to ještě nemohla naučit —
- HANA: Od toho je tady překladatelské středisko — ale prý jen jako dočasné opatření, než se všichni pty- depe naučí. Pak z toho má být ptydepová porad- na. Mohu si dojít pro housky?
- GROSS: Vida, překladatelské středisko! Kam to, prosím vás, všechno nastěhovali?
- HANA: Překladatelské středisko je v prvním patře, číslo šest —
- GROSS: Tam je přece účtárna!
- HANA: Účtárna byla přestěhována do sklepa. Mohu si dojít pro housky?
- GROSS: To nařídil taky on?
- HANA: Ano.
- GROSS: To je pak těžká práce!
- HANA: Mohu si dojít pro housky?
- GROSS: Běžte!

Hana si bere z tašky síťovku a odchází zadními dveřmi. Opět nepozorovaně vstoupí postranními dveřmi Baláš s Kubšem. Baláš zakašle.

Co je?

BALÁŠ: Kolego řediteli, musíte nám ten příkaz přece jen napsat!

GROSS: To určitě! Obratťe se nahoru!

BALÁŠ: Ve vlastním zájmu —

GROSS: Ve vlastním zájmu? Jak to?

BALÁŠ: Když to podepíšete, velice tím všem našim úředníkům usnadníte práci — nebudou totiž nuceni psát o každém dopisu zvláštní evidenční doklad — a vzhledem k řečem, jaké se v poslední době mezi nimi objevují, byl by to od vás čin rozhodně taktický! Nemám pravdu, Kubši?

Kubš přikývne.

GROSS: Jaké řeči?

BALÁŠ: Ale o tom nešťastném razítku —

GROSS: Razítku? Co je s razítkem?

BALÁŠ: Prý se při poslední inventarizaci ukázalo, že občas odnášíte svým dětem na hraní razítko s bankovním spojením —

GROSS: Co je to za nesmysl? To razítko sice občas doma mívám, ale ne na hraní: musím si nosit faktury do bytu, abych je stihl všechny podepsat!

BALÁŠ: Nám to vysvětlovat nemusíte, kolego řediteli, ale znáte lidi!

GROSS: A vy myslíte, že by se to touhle věcí zlikvidovalo?

BALÁŠ: Ručím za to!

GROSS: Tak si pro mě za mě napište ten příkaz, podepíšu ho —

Baláš vyndá rychle papír a rozloží ho před Grosse.

BALÁŠ: Zde je, kolego řediteli.

Gross podepíše, Baláš papír rychle složí.

Děkujeme, kolego řediteli, srdečně děkujeme za celý náš úřad —

Baláš s Kubšem chtějí odejít.

GROSS: Kolego náměstku —

BALÁŠ: Přejete si, kolego řediteli?

GROSS: Už jste zrušil zavádění ptydepe?

BALÁŠ: Zatím ne —

GROSS: Jak to?

BALÁŠ: Čekáme na vhodný okamžik. Teď prý není nahoře příhodná atmosféra. Nechtěli bychom, aby se to jakkoli obrátilo proti nám. Vid', Kubši?

Kubš přikývne.

GROSS: To jsou výmluvy!

BALÁŠ: Kolego řediteli, vy nám nevěříte, a to nás zraňuje!

GROSS: Obešel jste mě. Nechal jste přestěhovat účtárnu do sklepa.

BALÁŠ: Kolego řediteli, to je jen půl pravdy!

GROSS: A co je tedy druhá půlka?

BALÁŠ: Že jsem nařídil, aby od příštího roku bylo zřízeno ve sklepech větrání. Kubši, no řekni, nenařídil jsem to?

Kubš přikývne.

GROSS: A co světlo?

BALÁŠ: Pomocná účetní přinesla z domova svíčku.

GROSS: No jen aby!

BALÁŠ: Kubši, no řekni, nepřinesla?

Kubš pokrčí rameny.

Kubš o tom neví, ale určitě přinesla, můžete se tam jít podívat.

GROSS: A stejně jste mě obešel! Nechal jste zřídit ptydepové učiliště, překladatelské středisko a vydal jste příkaz, že se musí všichni povinně učit ptydepe.

BALÁŠ: Mimo pracovní dobu!

GROSS: To je jedno.

BALÁŠ: Uznávám, že v pracovních věcech vás obcházet nesmím, ale pokud jde o příkazy týkající se mimo-pracovní doby, jsem přece svým vlastním pánem!

GROSS: Nevím v tomto okamžiku, jak vám odpovědět, ale určitě na to nějaká pádná odpověď existuje!

BALÁŠ: Možná že ano, možná že ne. Ať tak či onak, ne-jde nám v tuto chvíli o nic jiného než o dobro našeho úřadu. Vid', Kubši?

Kubš přikývne.

Máme na ptydepe samozřejmě stejně kritický názor jako vy, domníváme se jen, že prokáže-me-li ještě před nevyhnutelným krachem celé akce určitou dílčí iniciativu, moc nám to pomůže, a kdoví, jestli nám právě na základě toho nebude přidělen konečně ten bufet, o který tak dlouho žádáme. Představte si, že úředníci by už nemuseli až do města pro svačinu!

GROSS: Snad si tím skutečně pomůžeme k bufetu, ale to nemění nic na skutečnosti, že jste mě několi-krát obešel a že si tu v poslední době děláte příliš mnoho věcí na vlastní pěst!

BALÁŠ: Já? No dovolte! Jdeme se s vámi poradit i o ta-kové volovince, jako je otázka nového eviden-čního sešitu! Křivdíte nám, moc nám křivdíte!

GROSS: Kolego náměstku, mám pro vás návrh!

BALÁŠ: Jaký?

GROSS: Budme chvíli k sobě zcela upřímní — podstat-ně nám to zjednoduší situaci a urychlí vyjasnění stanovisek.

BALÁŠ: Přistoupíme na to, Kubši?

Kubš přikývne.

Přijímám!

GROSS: Proč jste říkal, že máte na ptydepe kritický názor a že vám jde pouze o bufet, když ve skutečnosti v ptydepe věříte a jde vám o jeho co nejrychlejší zavedení?

BALÁŠ: Byla to taktika.

GROSS: Trochu krátkozraká!

BALÁŠ: Neřek bych —

GROSS: Muselo vám být přece jasné, že dříve nebo později vaše úmysly prohlédnu!

BALÁŠ: Potřebovali jsme získat čas. Věděli jsme, že budete klást překážky, ale šlo nám o to, abyste náš cíl pochopil až v okamžiku, kdy budeme náležitě silní v kramflekách, a budeme tudíž schopni vašim překážkám úspěšně čelit. Teď už proti nám nic nezmůžete. Drtivá většina úředníků stojí bezvýhradně za námi, protože ví, že jedině ptydepe může postavit jejich práci na skutečně vědeckou bázi. Není to tak, Kubši?

Kubš přikývne.

GROSS: Jenomže odpovědnost za náš úřad nesu já, kterému byla odevzdána důvěra, a na mně tudíž je, abych posoudil, co je v zájmu našeho úřadu a co ne. Zatím jsem tu stále ještě ředitelem!

BALÁŠ: Stanovisko mas obejít nemůžete. Celý úřad vře a čeká na vaše slovo.

GROSS: Nenechám si diktovat davem!

BALÁŠ: Vy tomu říkáte dav, my tomu říkáme masy.

GROSS: Vy tomu říkáte masy, ale je to dav. Jsem humanista a má koncepcie vedení tohoto úřadu vychází z ideje, že každý úředník je člověk a musí být stále víc člověkem. Vezmeme-li mu ale jeho lidský jazyk, vytvořený staletou tradicí národní kultury, znemožníme mu tím, aby člověkem skutečně plně byl, a přímo ho tím uvrhneme do spárů odcizení. Jsem pro přesnost v úředním styku, ale jen do té míry, do jaké humanizuje člověka. V duchu tohoto svého nejnvtřnějšího přesvědčení nemohu dát k zavádění ptydepe nikdy svůj souhlas.

BALÁŠ: A to jste ochoten riskovat otevřený konflikt?

GROSS: Boj za vítězství rozumu a mravnosti stavím nad mír za cenu jejich ztráty.

BALÁŠ: Co ty na to, Kubši?

Kubš rozpačitě pokrčí rameny.

GROSS: Navrhuji vám, abychom společně zapomněli na to, co se právě stalo, a rozešli se v klidu dřív, než budu donucen brát to celé vážně.

Krátká pauza. Zadními dveřmi přijde Hana se sítovkou plnou housek. Uloží je do tašky, usedne a začne se česat. Baláš se obrátí na Kubše.

BALÁŠ: Zdá se, že zatím není zralý na věčný rozhovor. Přecenili jsme ho. Nevadí. Dáme mu ještě — *(dívá se na hodinky)* — co říkáš, hodinu?

Kubš přikývne.

Čas je na naší straně. Za hodinu se s ním už mazlit nebudeme. Trpělivost mas je velká, ale není nekonečná. Bude litovat. Jdem!

Baláš s Kubšem odejdou postranními dveřmi.

GROSS: Neslýchané!

Gross usedne, spatří své vyrozumění, vezme je a chvíli se do něho dívá, pak se obrátí k Haně. Haničko —

HANA: Prosím, kolego řediteli?

GROSS: Vy umíte ptydepe?

HANA: Ne.

GROSS: A jak jste tedy poznala, že to je úřední vyrozumění?

HANA: V první etapě bylo prý ptydepe použito pouze v jediné akci, totiž k formulaci jistých závažných úředních vyrozumění, která teď postupně někteří úředníci dostávají.

GROSS: Čeho se týkají ta vyrozumění?

HANA: Prý jsou v nich těmto úředníkům sdělovány zásadní závěry, vyplývající z výsledků poslední inventarizace na jejich úseku.

GROSS: Vážně? Jakého druhu bývají ty závěry?

HANA: Nejrůznější, prý velmi kladné i velmi záporné.

GROSS: Zatracené razítko! Odkud to všechno máte?

HANA: Slyšela jsem to dneska v mlékárně.

GROSS: Kde jste říkala, že je to překladatelské středisko?

HANA: První patro, číslo šest. Musí se projít pydepo-
vým učilištěm.

GROSS: Aha, bývalá účtárna! Odcházím na oběd —

*Gross vezme ze stolu své vyrozumění a odchází
rychle zadními dveřmi.*

HANA (*volá za ním*): Nechte si chutnat, kolego řediteli,
je dneska husa!

Konec prvního obrazu

Druhý obraz

Ptydepové učiliště. V pozadí katedra, vpředu čtyři židle. Za katedrou stojí Perina a přednáší čtyřem úředníkům, sedícím na židlich zády k hledišti. Je mezi nimi Kalous.

PERINA: Ptydepe, jak víte, je jazykem syntetickým, budovaným na přísně vědeckém základě, s maximálně racionální gramatikou a neobyčejně rozsáhlou slovní zásobou. Je to jazyk naprosto exaktní, schopný daleko přesněji než kterýkoli běžný živý jazyk vyjádřit všechny jemné formulační finesy závažných úředních textů. Důsledkem této přesnosti je ovšem mimořádná složitost a obtížnost ptydepe: čeká vás mnoho měsíců intenzivní práce, která může být korunována úspěchem jen tehdy, když se bude opírat o píli, vytrvalost, kázeň, talent a paměť. A samozřejmě o víru — bez nezlomné víry v ptydepe se ptydepe ještě nikdy nikdo nenaučil. A nyní stručně k některým základním principům ptydepe: přirozené jazyky vznikaly, jak známo, živelně,

nekontrolovatelně, tak říkajíc nevědecky, a jejich struktura je tedy v určitém smyslu vlastně diletantská. Pro úřední styk nejzávažnějším nedostatkem přirozených jazyků je přitom nespolehlivost, vyplývající z nedostatku jednoznačnosti a nezaměnitelnosti jejich základních stavebných jednotek — slov. Všichni víte, že u přirozeného jazyka stačí kolikrát zaměnit jedno písmeno druhým (tráva — kráva, kůl — vůl) nebo prostě jedno písmeno ubrat (posel — osel) a změní se celý význam slova. A to nemluvíme o homonymech: co nepřijemností v úředním styku může způsobit, když se dvě slova s různými významy píšou stejně (ženu — ženu) nebo skoro stejně (potkán — potkan). Smyslem ptydepe je zaručit cílevědomým omezením všech vzájemných podobností mezi slovy každému sdělení takový stupeň přesnosti, spolehlivosti a jednoznačnosti, jaký není dosažitelný v žádném přirozeném jazyce. Ptydepe přitom vychází z tohoto předpokladu: mají-li se slova navzájem co nejméně podobat, musí být tvořena co možná nejméně pravděpodobnými kombinacemi písmen, což znamená, že tvoření slov musí vycházet z takových principů, které povedou k nejvyšší možné redundanci jazyka. Redundance totiž — jako rozdíl maximální a skutečné entropie, vztažený na maximální entropii a vyjádřený v procentech — postihuje právě onu nadbytečnost, o kterou je vyjádření určité informace v daném jazyce delší, a tedy méně pravděpodobné, než by bylo její vyjádření v jazyce s maximální entropií, v němž mají všechna písmena stejnou pravděpodobnost výskytu. Stručně řečeno: čím větší má jazyk redundanci, tím je spolehlivější, neboť tím menší je nebezpečí,

že záměnou písmene, přehlédnutím nebo překlepením bude pozměněn význam textu.

Zadními dveřmi vstoupí Gross se svým vyzouměním v ruce, projde místností a odejde postranními dveřmi.

Jak ptydepe své vysoké redundance dosahuje? Jednoduše: důsledným uplatněním takzvaného principu šedesátiprocentní nepodobnosti, což znamená, že kterékoli ptydepové slovo se musí lišit nejméně šedesáti procenty svých písmen od kteréhokoli jiného stejně dlouhého ptydepového slova, přičemž kterýkoli jeho úsek se musí stejným způsobem lišit od kteréhokoli ptydepového slova své délky, tj. kteréhokoli kratšího slova než to, jehož je úsekem. Tak například ze všech pětispisemových kombinací šestadvaceti písmen abecedy, kterých je celkem 11 881 376, lze vybrat 432 kombinace, lišící se navzájem třemi písmeny, tj. šedesáti procenty z celkového počtu. Z těchto 432 kombinací jich 17 splňuje i ostatní podmínky, a tvoří tedy ptydepová slova. Z toho je také jasné, proč se v ptydepe vyskytují často i velice dlouhá slova.

KALOUS (*hlásí se*): Prosím —

PERINA: Prosím?

KALOUS (*vstane*): Mohl byste nám říct, které je nejdelší ptydepové slovo? (*Usedne*)

PERINA: Zajisté. Je to označení pro rorýse říčního, které má 319 písmen. Avšak dál: jak ptydepe řeší problém přehlednosti a vyslovitelnosti takto dlouhých slov? Jednoduše: písmena jsou prokládána i uvnitř slova tu a tam mezerami, takže slovo je tvořeno potom vlastně určitým větším nebo menším počtem takzvaných podslov. Přitom ale ani délka slov — jako ostatně nic v ptydepe — není náhodná. Slovní zásoba ptydepe je

totiž budována podle zcela logického principu: čím obecnější význam, tím kratší slovo. Tak například dosud nejobecnější známý pojem, totiž „cokoliv“, se v pydepe řekne gh, tedy slovem o pouhých dvou písmenách. Existuje sice slovo ještě kratší, totiž f, to však nenese zatím žádný význam. Jestlipak by mi někdo z vás mohl říct proč? No?

Hlásí se jediný Kalous.

Tak Kalous!

KALOUS (*vstane*): Prosím, to je rezerva pro případ, že věda objeví něco ještě obecnějšího než „cokoliv“.

PERINA: Správně, Kalous! Máte jedničku!

Konec druhého obrazu